

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง กลไกการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและนำเสนอผลการวิจัยจากเอกสารและภาคสนามในเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถานภาพ และข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.1 บริบทของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.2 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ตอนที่ 2 กระบวนการ วิธีการ และกลไกการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตอนที่ 1 บริบทของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถานภาพ และข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.1 บริบทของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยที่ทางราชการได้จัดตั้งขึ้นในส่วนภูมิภาค ตามโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค พ.ศ.2501 ซึ่งมีนโยบายขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกจากนครหลวง ตั้งอยู่เลขที่ 239 ถนน

ห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่รวม 8,502 ไร่ เป็นพื้นที่หลัก 1,812 ไร่ ดิดเชิงดอยสุเทพ พื้นที่รองรับการขยายตัวทางการศึกษา 4,726 ไร่ วันเกิดตามกฎหมายของมหาวิทยาลัย คือ วันที่ 22 มกราคม 2507 ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2507 ออกใช้บังคับ แต่วันสำคัญที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถือเป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัย คือ วันที่ 24 มกราคม 2508 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพิธีเปิดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นทางการ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีบทบาทหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา วิจัย

ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้บริการแก่สังคม โดยในทศวรรษแรก พ.ศ.2507 – 2516 มีการจัดตั้งคณะขึ้น 10 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะเทคนิคการแพทย์ มีการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี 36 สาขาวิชา มีนักศึกษา 6,725 คน ในทศวรรษที่สองมีคณะเพิ่มขึ้น และเริ่มมีการสอนหลักสูตรระดับปริญญาโท พร้อมกับมีการเสริมความแข็งแกร่งทางวิชาการ โดยมีการเปิดสถาบัน สำนัก ได้แก่ สำนักหอสมุด สำนักคอมพิวเตอร์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสถาบันวิจัยสังคม ในทศวรรษที่สาม เริ่มมีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอก และประกาศนียบัตรบัณฑิต ในทศวรรษที่สาม เริ่มมีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอก และประกาศนียบัตรบัณฑิต จัดคณะเพิ่มขึ้น 15 คณะ และมีสำนักและสถาบันเพิ่มขึ้นอีก 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักทะเบียนและประมวลผล สำนักบริการวิชาการ สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในปัจจุบันเข้าสู่ทศวรรษที่ 4 ในปี พ.ศ.2542 มีคณะ 16 คณะ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันวิจัย 3 สถาบัน หน่วยงานสนับสนุนวิชาการ 5 สำนัก และสำนักงานอธิการบดี ได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิจิตรศิลป์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ สถาบันวิจัยสังคม สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันวิจัยวิทยา

ศาสตร์สุขภาพ สำนักหอสมุด สำนักทะเบียน สำนักบริการคอมพิวเตอร์ สำนักบริการวิชาการ สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สำนักงานอธิการบดี และบัณฑิตวิทยาลัย มี 108 ภาควิชา องค์กรในกำกับมหาวิทยาลัย 10 องค์กร เปิดสอน 218 สาขาวิชา เป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 3 สาขาวิชา ปริญญาตรี 84 สาขาวิชา ประกาศนียบัตรบัณฑิต 28 สาขาวิชา ปริญญาโท 93 สาขาวิชา และปริญญาเอก 13 สาขาวิชา มีจำนวนนักศึกษาทุกระดับรวมกัน จำนวน 21,550 คน เป็นนักศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 137 คน ปริญญาตรี 16,746 คน ประกาศนียบัตรบัณฑิต 97 คน ปริญญาโท 4,434 คน ปละปริญญาเอก 135 คน มีบุคลากรเป็นอาจารย์ 2,070 คน ผู้ช่วยวิชาการ 1,947 คน ชุรการ 2,257 คน ลูกจ้างประจำ 1,948 คน ลูกจ้างชั่วคราว 2,284 คน รวม 10,506 คน (รายงานประจำปี 2542 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542 หน้า 9, 10, 63)

บรรยากาศภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดให้มีบ้านพักบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหอพักสำหรับนักศึกษา โดยมีหอพักฝั่งเชิงดอยเป็นหอพักหญิง 8 หอ หอพักชาย 8 หอ รวม 2,225 ห้อง มีนักศึกษาพักอาศัยอยู่ 6,674 คน และฝั่งสวนดอกมี 991 ห้อง มีนักศึกษาหอพักอยู่ 2,221 คน และมีหอพักในกำกับมหาวิทยาลัย 1 หอ เรียกกันโดยทั่วไปว่า หอสีชมพู เนื่องจากมีอาคารเป็นสีชมพู มี 280 ห้อง จำนวนนักศึกษาที่พักอยู่ 640 คน ภายในหอพักมีห้องอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านซักอบรีดเสื้อผ้า นอกจากนี้ก็ยังมีย่านอาหารตามคณะต่าง ๆ และร้านอาหารระดับโรงแรม อาจารย์หรือแขกที่มาเยี่ยมเยียนมหาวิทยาลัย ถ้าต้องการที่พักชั่วคราวในบริเวณมหาวิทยาลัย ก็มีในราคาที่เหมาะสมที่สำนักบริการวิชาการ มีโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สำหรับเป็นแหล่งฝึกคณวิทยาการสมัยใหม่ และให้บริการสำหรับบุตร ข้าราชการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนเข้าชั้นเรียน อนุบาลแบบเข้าไปเย็นกลับ มีสถานที่ให้ออกกำลังกายในที่ร่ม คือ โรงยิมฯ สนามแบดมินตัน และสนามกีฬากลางแจ้ง เช่น สนามเทนนิส สนามเปตอง สนามฟุตบอล สนามเล่นกรีฑา มีสระว่ายน้ำรูจิวรงค์สำหรับออกกำลังกายด้วย

ถ้าต้องการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองก็สามารถเข้าไปค้นคว้าได้ในห้องสมุดของแต่ละคณะ หรือสำนักหอสมุด มีร้านขายหนังสืออยู่ใกล้ ๆ กันด้วย การติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยสามารถทำได้หลายวิธี เช่น มีข่าวสาร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ข่าวสารทองกวาว และจดหมายข่าวจุลสารของหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย มีสถานีวิทยุ FM 100 ให้ข้อมูลข่าวสารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ข่าวสารทั่วไป บันเทิง และยังเป็นที่สำคัญสำหรับฝึกงานของนักศึกษาภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ด้วย ภายในมหาวิทยาลัยมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข มีโทรศัพท์ภายในและเลขที่ให้เลข 4 ตัว และต่อออกภายนอกได้ถ้าต้องการ โดยการเติม หมายเลข 94 ข้างหน้า หมายเลขภายใน 4 ตัวตามหลัง อาจติดต่อโดยใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งขณะนั้นมหาวิทยาลัยได้ใช้สายใยแก้วแล้ว เป็น Gateway ของ Internet มีเครือข่ายห้องสมุด เครือข่ายทะเบียนนักศึกษา มี Internet ให้บริการชาวมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีพิพิธภัณฑ์ด้านต่าง ๆ เพื่อการศึกษา การวิจัย และบริการการศึกษาด้วยตนเอง มีสหกรณ์ ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ช่วยดูแลการเงินให้แก่บุคลากรที่เป็นสมาชิก พร้อมกับให้ประโยชน์ในเชิงสวัสดิการ และมีสหกรณ์ร้านค้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้บริการสินค้าในราคาย่อมเยา และเป็นประโยชน์กับสมาชิก มีธนาคารออมสิน ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสาขาคณะแพทยศาสตร์ ให้บริการพร้อมตู้ ATM ให้เบิกเงินได้ เมื่อเจ็บไข้ก็มีสถานที่ให้บริการ 2 แห่ง คือ แผนกบริการอนามัยภายในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และคลินิกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บริเวณเชิงดอย เมื่อต้องการความสงบหรือสนใจศึกษาธรรมะก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของวัดฝายหิน ซึ่งเป็นวัดอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้

นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยมีระบบรักษาความปลอดภัยทั้งภายในระดับหน่วยงานย่อยและส่วนกลาง หน่วยงานที่จะช่วยดูแลระบบจราจรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชากรและปัจจุบัน รถที่จะเข้าออกมหาวิทยาลัยจะต้องมีบัตรอนุญาต หากไม่มีบัตรอนุญาตจะต้องวางบัตรประจำตัวไว้ที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ประตูมหาวิทยาลัยก่อน แล้วเมื่อเสร็จธุระก็มารับคืนไปได้ มหาวิทยาลัยมีหอประชุมขนาดใหญ่ บรรจุคนได้จำนวนมากให้บริการทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และมีรถคอยให้บริการรับ-ส่งบุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เป็นรถสองแถว และรถราง ซึ่งให้บริการเฉพาะภายในมหาวิทยาลัย ค่ารถภายในมหาวิทยาลัยทั้งภายนอก และรถราง ราคา 3.-บาท/คน

ในด้านการส่งเสริมสนับสนุนทางด้านวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ได้รับทราบและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ก่อให้เกิดความรู้กว้างไกล ทั้งในแนวลึกและแนวกว้างมากขึ้น และยังช่วยทำให้มหาวิทยาลัยและชุมชนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น

นักศึกษาเมืองการค้าศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยสภานักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สโมสรนักศึกษาทุกคณะ และพรรคนักศึกษา เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมตามความสมัครใจของนักศึกษาในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี บำเพ็ญประโยชน์และกีฬา

สภาพแวดล้อมภายนอกมหาวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เช่น อาคาร ถนนหนทาง ร้านขายอาหาร ห้างสรรพสินค้า แหล่งสถานบันเทิง ได้แก่ โรงภาพยนตร์ สนามโบว์ลิ่ง อพาร์ทเมนท์ ฯลฯ ทำให้ประชาชนชาวเชียงใหม่ รวมทั้งนักศึกษาเชียงใหม่อยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะด้านนอก รอบ ๆ มหาวิทยาลัย จะพบสภาพว่ามีห้องพักอยู่จำนวนมาก ซึ่งเป็นการรองรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นหลัก และมีนักศึกษาที่ไปใช้บริการกันมาก เนื่องจากห้องพักในมหาวิทยาลัยมีไม่เพียงพอ และค่อนข้างจะแออัด เพราะอยู่กันห้องละ 2 - 4 คน และกฎระเบียบห้องพักที่เข้มงวดอีกหลายอย่าง เช่น ห้ามนักศึกษาใช้รถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถเดินทางได้สะดวก ต้องอาศัยรถสองแถว และรถราง ซึ่งไม่คล่องตัว ทำให้นักศึกษาบางส่วนอาศัยห้องพักนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งส่วนมากจะอยู่กัน 2 คน และกฎระเบียบจะไม่เข้มงวดเท่าห้องพักภายในมหาวิทยาลัย

นอกจากนั้น ยังมีร้านค้าขายของ เครื่องแต่งตัว ของใช้ส่วนตัว ร้านขายหนังสือ เครื่องเขียน และที่มีมากก็คือ ร้านขายอาหาร ทั้งด้านหน้าและด้านหลังมหาวิทยาลัย ซึ่งราคาไม่แพงมากเพราะร้านค้าเหล่านี้อาศัยนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นลูกค้าหลัก ซึ่งทำให้นักศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพที่มีบรรยากาศหลากหลาย ไม่ต้องพบกับสภาพจำเจอยู่แต่ภายในมหาวิทยาลัย หากนักศึกษาต้องการสินค้าหลากหลายและมีคุณภาพ และพักหย่อนใจ สามารถไปที่ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน หรือห้างเซนทรัลที่

กาดสวนแก้ว ซึ่งจะมีสินค้าให้เลือกได้ตามความต้องการ และยังมีร้านอาหาร แบบ Fast food ซึ่งเป็นที่นิยมของหมู่นักศึกษา เช่น ร้าน KFC Mister Donut Burker King Chester Grill และที่กาดสวนแก้วมีโรงภาพยนตร์ 4 โรง และ 12 ห้วยแก้ว มีโรงภาพยนตร์ 4 โรง และที่ด้านหน้ามหาวิทยาลัยยังมีร้านให้บริการ Internet หลายร้าน ซึ่งค่าใช้จ่ายไม่แพงมาก ประมาณ 15.- บาทต่อชั่วโมง มีนักศึกษาไปใช้กันมาก เพราะ Internet ภายในมหาวิทยาลัยมีไม่เพียงพอที่จะให้บริการ และบริเวณร้านค้าขายอาหารที่นักศึกษานิยมใช้บริการกันมากก็คือ ร้านขายหมูกระทะบุฟเฟต์ ซึ่งราคาค่อนข้างถูก ประมาณคนละ 59.- บาท บางร้าน 70.-, 80.- บาท แต่สามารถกินได้จนอิ่ม และมีวิธีการกินที่ต้องใช้เวลา นักศึกษาจึงหาโอกาสสังสรรค์โดยใช้ร้านหมูกระทะเป็นสถานที่พบปะกันมาก ร้านค้าอีกประเภทหนึ่งที่มีให้บริการเป็นที่นิยมของนักศึกษาเช่นกัน คือ ร้านขายนมสด ซึ่งราคาไม่แพง นั่งได้นานพอสมควร และมีประโยชน์ต่อร่างกาย เป็นบริการอีกชนิดหนึ่งที่มีการให้บริการกันมาก ทางด้านหลังมหาวิทยาลัย ก็คือบริการโทรศัพท์ทางไกล ในอัตราค่าบริการนาทีละ 3.- บาท ซึ่งถูกกว่าการใช้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยมาก หากโทรศัพท์ติดต่อข้ามจังหวัดที่อยู่ไกลจากเชียงใหม่ ก็จะช่วยประหยัดเงินมาก เช่น ปกติโทรจากเชียงใหม่ติดต่อกับคนที่อยู่กรุงเทพฯ ในช่วงกลางวันจะเสียเงินนาทีละ 18.- บาท แต่หากใช้บริการดังกล่าวก็จะเสียเพียงนาทีละ 3.- บาท เท่านั้น นับเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดอยู่แล้ว จึงมีการใช้บริการดังกล่าวกันมาก

จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมภายนอกมหาวิทยาลัยมีความหลากหลายเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีอิทธิพลและมีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน

ตอนที่ 1.2 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 345 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ที่อยู่อาศัย ระดับชั้นปี

สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	138	40.0
หญิง	207	60.0
อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	18	5.2
18 – 20 ปี	251	72.8
21 – 23 ปี	75	21.7
24 – 26 ปี	1	0.3
ที่อยู่อาศัย		
หอหญิง	207	60.0
หอชาย	138	40.0
ระดับชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	95	27.5
ชั้นปีที่ 2	92	26.7
ชั้นปีที่ 3	83	24.1
ชั้นปีที่ 4	75	21.7

พบว่า นักศึกษาหญิงมีมากกว่านักศึกษาชาย โดยมีนักศึกษาหญิง 207 คน
คิดเป็นร้อยละ 60.0 และนักศึกษาชาย 138 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0

ประชากรที่มีอายุ 18 – 20 ปี มีจำนวนมากที่สุด 251 คน คิดเป็นร้อยละ
72.8 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีอายุ 21 – 23 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 รองลง

มาเป็นกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ส่วนกลุ่มที่มีอายุน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีอายุ 24 – 26 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยอาศัยอยู่ในหอหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 และอาศัยอยู่ในหอชาย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 1 มีมากที่สุด คือ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมาเป็นกลุ่มที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 กลุ่มชั้นปีที่ 3 จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือ กลุ่มที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามคณะ

คณะ	จำนวน	ร้อยละ
คณะเกษตรศาสตร์	34	9.9
คณะวิทยาศาสตร์	32	9.3
คณะวิศวกรรมศาสตร์	31	9.0
คณะสัตวแพทยศาสตร์	32	9.3
คณะอุตสาหกรรมเกษตร	29	8.4
คณะบริหารธุรกิจ	34	9.9
คณะมนุษยศาสตร์	32	9.3
คณะวิจิตรศิลป์	26	7.4
คณะศึกษาศาสตร์	34	9.9
คณะเศรษฐศาสตร์	27	7.7
คณะสังคมศาสตร์	34	9.9
รวม	345	100.0

จากตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เรียนอยู่ในคณะที่อยู่ทางด้านฝั่งเชิงดอย ซึ่งมีทั้งหมด 11 คณะ สามารถสรุปกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ ดังนี้ คณะทางสายวิทยาศาสตร์และการแพทย์ จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 และคณะที่ ทางสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามภูมิภาค วิถีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถานภาพทางครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา แหล่งเงิน ค่าใช้จ่าย รายจ่ายต่อเดือนของนักศึกษา วิธีการเดินทางไปเรียน

สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ภาคเหนือ	241	69.9
ภาคใต้	10	2.9
ภาคกลาง	55	15.9
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16	4.6
ภาคตะวันออก	5	1.5
ภาคตะวันตก	18	5.2
วิถีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่		
โดยวิธีรับตรง (โควต้า)	168	48.7
โดยทบวงมหาวิทยาลัยจัดสอบ (ส่วนกลาง)	177	51.3

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพครอบครัว			
บิดา มารดา มีชีวิตอยู่ และอยู่ด้วยกัน		258	74.8
บิดา มารดา มีชีวิตอยู่ แยกกันอยู่		45	13.0
บิดายังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว		8	2.3
มารดายังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว		33	9.6
บิดา มารดา ถึงแก่กรรมทั้งคู่		1	0.3
สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปกครอง			
บิดา		228	66.1
มารดา		105	30.4
อื่น ๆ		12	3.5
อาชีพของผู้ปกครอง			
เกษตรกร		74	21.4
ลูกจ้างเอกชน		20	5.8
รับจ้างทั่วไป		31	9.0
รัฐวิสาหกิจ		19	5.5
ธุรกิจส่วนตัว		74	21.4
รับราชการ		122	35.5
ค้าขาย		5	1.4
รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง			
น้อยกว่า 5,000	บาท/เดือน	54	15.7
5,001 – 10,000	บาท/เดือน	92	26.7
10,001 – 15,000	บาท/เดือน	64	18.6
15,001 – 20,000	บาท/เดือน	76	22.0
มากกว่า 20,000	บาท/เดือน	59	17.0

ตาราง 4 (ต่อ)

ระดับการศึกษาของบิดา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	1.7
ประถมศึกษา	115	33.3
มัธยมศึกษา	62	18.0
ปวช./ปวส.	33	9.6
ปริญญาตรี	107	31.0
สูงกว่าปริญญาตรี	22	6.4
สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		
ระดับการศึกษาของมารดา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	15	4.3
ประถมศึกษา	162	47.0
มัธยมศึกษา	46	13.3
ปวช./ปวส.	22	6.4
ปริญญาตรี	88	25.5
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.5
แหล่งเงินค่าใช้จ่ายของนักศึกษา		
บิดา	179	51.9
มารดา	100	29.0
ผู้ปกครอง	18	5.2
เงินกู้เพื่อการศึกษา	41	11.9
อื่น ๆ	7	2.0

รายจ่ายต่อเดือนของนักศึกษา			
น้อยกว่า 3,000	บาท/เดือน	126	36.5
3,001 – 5,000	บาท/เดือน	198	57.3
5,001 – 10,000	บาท/เดือน	18	5.2
มากกว่า 10,000	บาท/เดือน	3	1.0
วิธีเดินทางไปเรียน			
-	เดินเท้า	133	38.6
-	รถจักรยานยนต์	150	43.5
-	รถยนต์	30	8.7
-	รถโดยสารประจำทาง	26	7.5
-	รถราง	6	1.7

กลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาจากทุกภาคของประเทศไทย โดยภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุด คือ ภาคเหนือ มีจำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 69.9 กลุ่มรองลงมา เป็นกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันตก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ โดยวิธีรับตรงหรือระบบ โควต้า ซึ่งเป็นสิทธิพิเศษเฉพาะของนักศึกษาบริเวณภาคเหนือ โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้จัดสอบ จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ โดยวิธีการสอบส่วนกลาง ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการจัดสอบสำหรับนักศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีจำนวนที่ใกล้เคียงกันมาก

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพครอบครัว บิดา มารดา ยังมีชีวิตอยู่และอยู่ด้วยกัน มีจำนวนมากที่สุด 258 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีบิดา - มารดา มีชีวิตอยู่ แต่แยกกันอยู่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 กลุ่มที่มีมารดายังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 กลุ่มที่มีบิดายังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว

มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และกลุ่มที่มีบิดาและมารดาถึงแก่กรรม มีจำนวนน้อยมาก คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาที่มีบิดาและมารดามีชีวิตอยู่และยังอยู่ด้วยกัน นับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้ลูกมีชีวิตที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

นักศึกษาส่วนใหญ่มีมากกว่าครึ่งหนึ่งที่บิดาเป็นผู้ปกครอง จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 นักศึกษาที่มีมารดาเป็นผู้ปกครอง มีจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 และนักศึกษาที่มีผู้อื่นนอกจากบิดา หรือมารดาเป็นผู้ปกครองมีจำนวนน้อยมาก คือ มี 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ผู้ปกครองที่เป็นผู้อื่นนอกจากบิดา มารดา คือ เป็นย่า 4 คน ยาย 3 คน พี่ชาย 1 คน ลุง 1 คน และป้า 3 คน

นักศึกษาที่ผู้ปกครองรับราชการมากที่สุด คือ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับนักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบธุรกิจส่วนตัว นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 และนักศึกษาที่มีผู้ปกครองเป็นลูกจ้างเอกชน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ซึ่งใกล้เคียงกับนักศึกษาที่มีผู้ปกครองทำงาน รัฐวิสาหกิจ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 นอกจากนั้น นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้ระบุว่า คำขาย มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4

นักศึกษาส่วนใหญ่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท/เดือน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ กลุ่มที่มีผู้ปกครองมีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 22.0 กลุ่มที่มีผู้ปกครองมีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 18.6 กลุ่มที่ผู้ปกครองมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 17.0 และกลุ่มที่น้อยที่สุด คือ กลุ่มที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน

นักศึกษาส่วนใหญ่บิดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ซึ่งใกล้เคียงกับนักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมาคือ กลุ่มนักศึกษามีบิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 กลุ่มที่บิดามีการศึกษาระดับประกาศนียบัตร

วิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 และกลุ่มที่มีน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่ผู้ปกครองไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

นักศึกษาส่วนใหญ่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาคือ กลุ่มนักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 กลุ่มที่มารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 มารดาที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 มารดาที่ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และมารดาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5

นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายจากบิดา จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 รองลงมาคือ กลุ่มที่ได้รับค่าใช้จ่ายจากมารดา จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 กลุ่มที่ได้รับค่าใช้จ่ายจากการกู้เพื่อการศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ได้รับจากผู้ปกครอง ซึ่งเป็นย่า ยาย ลุง ป้า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือ กลุ่มอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ การขอกู้เงินฉุกเฉินของหน่วยงานในมหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ส่วนใหญ่ นักศึกษาที่มีรายจ่าย 3,001 – 5,000 บาท/เดือน มีจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมา คือ นักศึกษาที่มีรายจ่ายต่อเดือนน้อยกว่า 3,000 บาท/เดือน จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 มีรายจ่ายตั้งแต่ 5,001 – 10,000 บาท/เดือน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 และกลุ่มที่มีรายจ่ายต่อเดือนน้อยที่สุด คือ นักศึกษาที่รายจ่ายต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

นักศึกษาส่วนใหญ่มีการเดินทางไปเรียนโดยใช้รถจักรยานยนต์มากที่สุด คือ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 รองลงมา ได้แก่ การเดินเท้า จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 การใช้รถยนต์ จำนวน 30 คน ร้อยละ 8.7 ใช้รถโดยสารประจำทาง จำนวน 26 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.5 และมีการใช้รถรางในการเดินทางไปเรียนน้อยที่สุด คือ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ตอนที่ 2 กระบวนการ วิธีการ กลไกการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาระดับ อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.1 สภาพการปรับตัวของนักศึกษา

จากการศึกษาสภาพการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อ
นักศึกษามีการย้ายจากสถานศึกษาเดิม สภาพแวดล้อมสังคมเดิม มาพบกับสภาพ
แวดล้อมและสังคมใหม่ ซึ่งทำให้เขาต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้
ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 การปรับตัวด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง

2.1.2 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่

2.1.3 การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยกัน

2.1.1 การปรับตัวทางด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง

การปรับตัวทางด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของนักศึกษา เมื่อ
นักศึกษาเริ่มเข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เขาจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่
สอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐบาลได้ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง คนรอบข้าง และคนทั่วไป ก็
ยกย่อง ชมเชยความสามารถของเขา ทำให้เขามีความรู้สึก หรือทัศนคติว่า คนส่วนใหญ่
คิดว่า การเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดเป็นชนชั้นปัญญาชน เป็นผู้มีความรู้
ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และจะเป็นผู้นำสังคมต่อไป ในด้านศีลธรรมจรรยา นักศึกษาก็
จะต้องประพฤติดีอยู่ในกรอบประเพณีอันดีงามของสังคมไทย จะต้องเป็นคนมีอุดมคติที่ดี
สุจริต แต่ในความรู้สึกของนักศึกษาเอง คิดว่า เขาก็เป็นคนธรรมดาคนหนึ่ง ที่มีความรู้
สีกดีใจ เสียใจ และทำผิดเป็น

นักศึกษาส่วนใหญ่มีการปรับตัวทางด้านการรับรู้สถานภาพของ
การเป็นนักศึกษาของตนเองว่า ต้องมีความพยายามตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้จบการศึกษาให้

ได้ และจบอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงพยายามที่จะทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ให้ความสำคัญ กับการเรียนเป็นอันดับหนึ่ง โดยพยายามทำความเข้าใจในบทเรียนเมื่ออยู่ในห้องเรียน หากไม่เข้าใจในบทเรียนก็จะถามอาจารย์ผู้สอน บางคนไม่กล้าถามในห้องเรียน เพราะอายเพื่อน ก็จะขอพบและถามอาจารย์นอกเวลาเรียน หรือไม่ก็ถามจากรุ่นพี่ที่เคยเรียนมาแล้ว หรือกลุ่มเพื่อนที่เรียนด้วยกัน อย่างที่อริษพร นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์ หอหญิง 9 เล่าว่า "เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน จะไม่ค่อย ถามอาจารย์ เพราะไม่สนิทเท่าที่ควร เกรงใจ จะถามจากรุ่นพี่หรือเพื่อน ๆ" การปฏิบัติเช่นนี้ ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้บ้าง และเพื่อทำให้มีความรู้แตกฉานยิ่งขึ้น นักศึกษาจะรู้จักขวนขวาย ค้นคว้า เสาะแสวงหาหนังสือ อ่านเพิ่มเติมจากห้องสมุดของคณะ หรือห้องสมุดของมหาวิทยาลัย และอาจใช้บริการ Internet ซึ่งนักศึกษาได้ลงทะเบียนเสียเงินแล้ว แต่ถ้าค่าบริการ Internet ของมหาวิทยาลัยยาวเกินไป นักศึกษาบางคนก็ไปใช้บริการที่หน้ามหาวิทยาลัย ซึ่งมีอยู่หลายร้าน ราคาค่าบริการ 15.- บาท/ชั่วโมง นับได้ว่า ได้ช่วยนักศึกษาได้มากพอสมควร และเมื่อใกล้สอบ นักศึกษาบางกลุ่มนอกจากจะดูหนังสือสอบด้วยตนเองแล้ว พวกเขานิยมจับกลุ่มติวกัน โดยคนที่มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาที่เรียนจะเป็นคนติวให้ ทำให้นักศึกษามี ความรู้ความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนั้น นักศึกษาจะพยายามทำงานที่อาจารย์สั่ง ส่งทัน กำหนดเวลา ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้คะแนนสอบได้มากขึ้น การเป็นนักศึกษาที่มีความตั้งใจ เล่าเรียน นักศึกษาเชื่อว่า จะทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

แต่ในขณะเดียวกัน นักศึกษาก็มีความรู้สึกนึกคิดว่า การมีชีวิตเป็น นักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย มิใช่แต่เรียนให้จบ ๆ อย่างเดียวเท่านั้น ยังจะต้องมีการเรียนรู้ เกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตด้วย เช่นเดียวกับธีระพันธ์ นักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งบอกว่า "ไม่คิดว่าจะเรียนเพื่อให้จบเร็ว ๆ แต่ต้องการนำความรู้ไปใช้ในการเรียน การสอนในอนาคต" นอกจากนั้น นักศึกษายังเห็นว่า การเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ มหาวิทยาลัย หรือรุ่นพี่จัดขึ้น จะทำให้เขาได้มีการพัฒนาความรู้ ความคิดกว้างไกลมากยิ่งขึ้น และทำให้ชีวิตนักศึกษาเป็นชีวิตที่สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น เพราะการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้มีการพัฒนาความคิดให้กว้างไกลมากขึ้น ได้รู้จักคนมากขึ้น ซึ่งการรู้จักคนมาก จะ

ช่วยอำนวยความสะดวกในอนาคตได้ ในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใด ส่วนใหญ่จะตามเพื่อน เพื่อนจะไปเฮที่ไหนก็ไปด้วยกัน และมีการเรียนรู้ที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมนั้นได้ดีที่สุดด้วย

จากความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับสถานภาพ การเป็นนักศึกษา ทำให้รู้จักที่จะปฏิบัติตนในด้านการเรียนให้ดีที่สุด รวมทั้งกิจกรรมในด้าน ต่างๆ นักศึกษาที่มีความรู้สึกนึกคิดเช่นนี้ มีความรู้สึกภูมิใจและมั่นใจในตนเอง และไม่คิดว่าจะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม เพราะเกินหน้าเกินตาของนักศึกษาอื่น ๆ แต่เนื่องมาจากนักศึกษามีความตระหนักว่าตนเองเป็นนักศึกษา จึงต้องปฏิบัติตนให้สมกับการเป็น นักศึกษา อย่างเช่น วีระ นักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 4 คณะวิศวกรรมศาสตร์ อยู่หอชาย 3 บอกว่า “เมื่อได้มีโอกาสมาเรียนที่จุดนี้แล้ว คือ ได้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็ จะพยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยเสริมชีวิตภายในรั้ว มหาวิทยาลัยให้มีคุณค่ามากขึ้น” เช่น การกระทำที่นำมาสู่ความภาคภูมิใจของตนเองและ ครอบครัวยิ่งขึ้น และจะเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีของประเทศชาติต่อไป

2.1.2 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่

การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของนักศึกษา ซึ่งต้องย้ายสถาน ศึกษา จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ไปเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และย้ายที่พักจาก บ้านไปอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย การย้ายสถานศึกษาและที่อยู่อาศัย ทำให้ต้องประสบ กับการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำเนินชีวิตให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และอาจารย์ ตลอดจนสถานภาพและบทบาทของตนเอง การเปลี่ยนแปลงแบบแผน พฤติกรรม เช่น ลักษณะบรรทัดฐานที่เคยปฏิบัติในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความ พยายามเปลี่ยนแปลง เพื่อการดำรงชีวิตให้มีความสอดคล้อง สัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ใน สังคม

การย้ายสถานศึกษาและที่อยู่อาศัย ภายหลังจากสามารถสอบเข้า ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้นั้น นักศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับตัวด้านบทบาท หน้าที่ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคม ซึ่งเป็นสังคมของการศึกษาเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของคนในสังคมที่เชื่อว่า ถูกกำหนดโดยตำแหน่งหรือสถานภาพและมีวัฒนธรรมของ

มหาวิทยาลัยเป็นตัวควบคุมการกระทำหรือการแสดงบทบาทของคนในมหาวิทยาลัย ดังนั้น การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของนักศึกษา จึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นการปรับตัวในการแสดง บทบาทตามความคาดหวังของผู้อื่น โดยถูกกำหนดเป้าหมายของการแสดงบทบาทแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ แต่ละคนจะถูกกำหนดให้แสดงพฤติกรรมออกมา ตามความคาดหวังทั้ง ตัวบุคคล และสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กัน

บทบาทที่เด่นชัดในมหาวิทยาลัย และเป็นบทบาทที่คาดหวังของ ประชากรในชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ บทบาทการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย บทบาทการ เป็นสมาชิกของ หอพัก และบทบาทการมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรม จากการศึกษาการปรับ ตัวด้านต่าง ๆ เหล่านี้ของนักศึกษา เมื่อก้าวเข้ามาในรั้วมหาวิทยาลัย พบว่า มีบทบาทที่ เปลี่ยนไปจากเดิมก่อนจะเข้ามาอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวคือ นักศึกษาทำหน้าที่ เป็นสมาชิกของชาวหอ โดยมีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของหอพัก พยายามปรับตัวให้ยู่ ร่วมกับเพื่อนร่วมหอพัก และห้องพักได้อย่างมีความสุข รู้จักหัดทำความสะอาดห้องพัก ไม่ ทิ้งขยะเรี่ยราด รู้จักเก็บกวาดบริเวณต่าง ๆ มีการดูแลเอาใจใส่เพื่อนร่วมหอพักเมื่อเขา เจ็บป่วย และมีการหยิบยืมของกันได้ และเมื่อเพื่อนมีปัญหา ก็สามารถให้คำแนะนำปรึกษา ได้ เช่นเดียวกัน เมื่อตนเองมีปัญหา ก็จะขอคำแนะนำปรึกษาจากเพื่อนได้เช่นกัน

ในการแสดงบทบาทการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นักศึกษาจะมีหลายบทบาท คือ บทบาทของความเป็นเพื่อน บทบาทของความเป็นรุ่นพี่ บทบาทของการเป็นรุ่นน้อง และบทบาทของความเป็นลูกศิษย์ ในบทบาทของความเป็น เพื่อน นักศึกษาก็มีการแสดงออกโดยการคบกันด้วยความจริงใจ สามารถที่จะพึ่งพาอาศัย ซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการเรียน กิจกรรม สุขภาพ และอื่น ๆ และเมื่อมีปัญหา ก็ สามารถที่จะระบายสู่กันฟังได้ อย่างน้อยก็เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ทำให้มีทัศนะกว้างไกลมากยิ่งขึ้น บทบาทในความเป็น รุ่นพี่ มีการให้คำแนะนำช่วยเหลือ แก่รุ่นน้อง เช่น การแนะนำสถานที่ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย แนะนำวิถี การลงทะเบียนเรียน การเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกเข้ากิจกรรมของมหาวิทยาลัย นอกจากนั้น บทบาทในความเป็นรุ่นน้อง โดยให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่รุ่นพี่

จัดขึ้น เมื่อรุ่นพี่ขอความช่วยเหลือเรื่องใดที่ไม่ผิดศีลธรรม จรรยา ก็ยินดีให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เช่น กิจกรรมรับน้องใหม่ กิจกรรมเชียร์ ในส่วนของกิจกรรมรับน้องใหม่ และกิจกรรมเชียร์ นักศึกษาซึ่งเป็นรุ่นน้องมักจะไม่ต้องชอบกิจกรรมทั้งสองนี้ อธิษพร และธีระพันธ์ บอกว่า “ไม่ชอบกิจกรรมรับน้องและกิจกรรมเชียร์เลย เพราะมันค่อนข้างไร้สาระ และใช้เวลานานมาก และอีกเหตุผลที่ไม่ชอบ เพราะ รุ่นพี่ชอบวิวาห์รุ่นน้อง ไม่เข้าใจว่า ทำไมคนระดับนี้แล้วจะพูดกันดี ๆ จะไม่รู้เรื่องเขี้ยวหรือ” อย่างไรก็ตาม นักศึกษารุ่นน้องทุกคนก็ต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่รุ่นพี่จัดขึ้นแม้ว่าจะไม่เต็มใจ เพื่อไม่ให้เป็นการเกะต่าในสังคมของมหาวิทยาลัย เพราะหากไม่ให้ความร่วมมือก็อาจถูก รุ่นพี่ทำโทษได้ เช่น ไม่พูดด้วย รวมถึงห้ามคนอื่นพูดด้วย สร้างความอึดอัดใจ ความคับข้องใจ และความไม่สบายใจให้กับรุ่นน้อง บทบาทในความเป็นลูกศิษย์ รู้จักที่จะตั้งใจเรียนในชั่วโมงเรียน ใช้จ่าย พร้อมทั้งกิริยาท่าทางด้วยความเคารพนบอบต่ออาจารย์ ไม่ทำกิจกรรมารายาททรมาน

บทบาทการเป็นสมาชิกของชุมชนและบทบาทการมีส่วนร่วม

กระทำกิจกรรม นักศึกษาเหล่านี้ มีการแสดงบทบาทเช่นเดียวกันกับทุกคน บทบาทการมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรมในมหาวิทยาลัย เช่น ประเพณีต้องรับน้องใหม่ เป็นประเพณีที่เป็นหน้าที่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จัดรับน้องปี 1 ซึ่งแต่ละคณะก็จะมีวิธีการแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่ก็จะมีกิจกรรมที่ให้รุ่นน้องปี 1 ทำแล้วลืมไม่ลง เช่น ให้กินขนมแปลก ๆ มีเกมพิสดาร และกิจกรรมที่ขาดไม่ได้ คือ การวิวาห์ของรุ่นพี่ และสุดท้ายก็จะปลอบใจกัน และมีอาหารอร่อย ๆ เลี้ยง ได้แก่ ชันโดก พร้อมการแสดง รื่นเริง ปิยะนักศึกษาปี 2 บอกว่า “กิจกรรมนี้ขาดไม่ได้เด็ดขาด ถือเป็นช่วงเอาคืน เพราะเมื่อปีที่แล้วเจออะไรหลาย ๆ อย่างจากรุ่นพี่ จนบัดนี้ยังไม่ลืมเลย เพราะฉะนั้น เมื่อทำอะไรรุ่นพี่ไม่ได้ ก็ต้องมาเอาคืนจากรุ่นน้องต่อไป” ประเพณีรับน้องขึ้นดอยสุเทพ เป็นประเพณีอันเป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รุ่นพี่จะใช้โทรโข่งปลุกรุ่นน้องตั้งแต่เช้า ประมาณ 05.00 น. ทุกคนจะ ใส่เสื้อม่อฮ่อมแล้วไปรวมกันที่ศาลาธรรมรับโอวาทจากอธิการบดี แล้วขึ้นดอยเป็นคณะ ระหว่างทางก็จะมีกรร้องเพลงของคณะ เมื่อถึงดอยสุเทพก็จะเดินเวียนรอบพระธาตุ 3 รอบ แล้วพักรับประทานอาหารที่สวนสน ซึ่งจะมีวงดนตรีขับกล่อมบรรเลงให้ความสนุกสนาน จากนั้นก็เดินทางกลับธิดารัตน์ นักศึกษาปี 1 คณะบริหารธุรกิจ อยู่หอหญิง 4 เล่าว่า “ประเพณีรับน้องขึ้นดอย

สุเทพเป็นประเพณีที่น่าตื่นเต้น เพราะได้เห็นชาวมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งรุ่นพี่ รุ่นน้อง มากันอย่างพร้อมเพรียงกัน สนุกสนานมาก และยังได้บุญอีกด้วย ชอบ กิจกรรมนี้มากเลย “สุวิทย์” นักศึกษาปี 3 คณะวิศวกรรมศาสตร์ อายุ 21 ปี บอกว่า “ไม่เคยขาดร่วมกิจกรรมนี้เลย เพราะสนุกสนานมาก อีกทั้งยังได้พบรุ่นพี่ รุ่นน้องทั้งคณะตัวเอง และคณะอื่น ๆ แสดงให้เห็นพลังของลูกช้างชาวมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้อย่างดี” กิจกรรมอีกกิจกรรมหนึ่งที่นักศึกษาให้ความสนใจเข้าร่วมจำนวนมาก คือ งาน Sports Day จะมีการแข่งกรีฑาระหว่างคณะ และการประประกวดกองเชียร์ที่สนามกีฬาของมหาวิทยาลัย มีการโชว์เชียร์ลีดเดอร์กันอย่างเต็มที่ กิตติกรนักศึกษาปีที่ 4 บอกว่า “ชอบเข้าร่วม กิจกรรมนี้มาก ไม่เคยขาดสักปีเลย เพราะเป็นคนชอบและเล่นกรีฑา แถมยังได้เห็นของสวย ๆ งาม ๆ จากการประกวดกองเชียร์อีกด้วย” นอกจากนั้น ก็ยังมีกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอีกมากมาย กิจกรรมที่เกี่ยวกับหอพัก เช่น การเปิดหอพัก การแข่งขันกีฬาระหว่างหอพัก จากการแสดงบทบาทดังกล่าว ทำให้นักศึกษาสามารถดำรงอยู่ในมหาวิทยาลัยได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น แสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาเหล่านี้ ในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ได้เป็นอย่างดี และสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาเหล่านี้มีความสามารถในการปรับตัวทางด้านบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม คือ นักศึกษาเหล่านี้ไม่รู้สึกรู้สึใจ อึดอัดใจ หรือคับข้องใจในการกระทำ หรือแสดงบทบาทต่าง ๆ เหล่านี้เลย แต่กลับมีความชื่นชอบยินดี สนุกสนาน และยืนยันว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ของมหาวิทยาลัยจนจบการศึกษา

2.1.3 การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน

ชุมชนที่ศึกษาเป็นมหาวิทยาลัย นับได้ว่าเป็นชุมชนเมือง โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ของคนเมืองทั่วไป จึงมีลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบซับซ้อน กล่าวคือ คนในชุมชนจะมีลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องพัก เพื่อนร่วมหอพัก เพื่อนร่วมเรียน เพื่อร่วมกิจกรรม รุ่นพี่ รุ่นน้อง หอพัก จังหวัด Major คณะ รหัส จะมีการติดต่อช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จึงมีเป้าหมายที่แตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปก็เพื่อจะได้รู้จักกันและพึ่งพาอาศัยกัน การศึกษาการปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันของนักศึกษากลุ่มนี้ ได้ศึกษาลักษณะการพึ่งพาระหว่างกันใน

ความหมาย ที่หมายถึง สมดุลระหว่างการเป็นตัวของตัวเอง และการพึ่งพาผู้อื่นในสัมพันธภาพระหว่างบุคคล โดยพฤติกรรมการพึ่งพาผู้อื่นครอบคลุมพฤติกรรมต่อไปนี้ คือ การขอความช่วยเหลือ การแสวงหาความสนใจ การแสวงหาความรัก และพฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องในการปรับตัวนี้ ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกใน 2 ลักษณะ ดังนี้

- 1) พฤติกรรมการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นไม่เหมาะสม
- 2) พฤติกรรมการพึ่งตนเองไม่เหมาะสม

พฤติกรรมที่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากเกินไปจนความจำเป็นในการศึกษาการพึ่งพิงบุคคลอื่น และการช่วยเหลือตนเองของนักศึกษา แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของนักศึกษาได้อย่างชัดเจน นักศึกษาเมื่อเริ่มเข้ามาสู่รั้วมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ หลังจากที่สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมสถาบัน ยิ่งเมื่อนักศึกษาเหล่านี้มีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ในลักษณะของการช่วยเหลือกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยการเป็นกำลังส่วนหนึ่งช่วยจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง เช่น เป็นฝ่ายจัดเตรียมเสบียงอาหาร จัดเตรียมการรักษาพยาบาล จัดเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ และการเป็นผู้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นักศึกษาเหล่านี้ก็จะได้รับการยอมรับ ยกย่องเชิดชูจากมหาวิทยาลัย เช่น นักศึกษาที่เป็นตัวแทนไปแข่งขันกีฬาระหว่างมหาวิทยาลัย หากได้รับรางวัลชนะเลิศ มหาวิทยาลัยก็จะมีกรมอบเลี้ยง สามารถให้ แสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจ ยอมเสียสละเวลาเรียน เวลาวาง เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และสามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่มหาวิทยาลัย หรือเป็นคณะกรรมการบริหารสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยก็จะจัดพิธีประกาศเกียรติคุณ และมอบเกียรติบัตรให้แก่ นักศึกษาที่เป็นผู้นาองค์กร นักศึกษากรรมการสภามหาวิทยาลัย เชียงใหม่ กรรมการนักศึกษาฝ่ายกีฬา สโมสรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรรมการนักศึกษาฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและบำเพ็ญประโยชน์ แสดงถึงความมีน้ำใจ เสียสละเวลาช่วยงานของมหาวิทยาลัย เช่น ยิ่งพรรณ ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อยู่ชั้นปี 2 คณะมนุษยศาสตร์ บอกว่า “มีความภาคภูมิใจมากเลย ที่

ได้มีโอกาสมาอยู่ที่จุดนี้ ได้รับใช้เพื่อนนักศึกษาและมหาวิทยาลัยจะพยายามพัฒนา มหาวิทยาลัยให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ” ซึ่งทำให้ยิ่งพรรณ เกิดความพึงพอใจในการกระทำของตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น ยิ่งพรรณมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก ในขณะที่เดียวกัน จากการศึกษาโดยการพูดคุยกับอาจารย์ ฝ้ายกิจกรรมนักศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ้ายกิจกรรมนักศึกษา ก็ได้รับคำตอบว่า นักศึกษา เหล่านี้มีความตั้งใจ และมุ่งมั่นที่จะอุทิศตนเข้าร่วมทำกิจกรรมดังกล่าวด้วยความสมัครใจ และเต็มใจ เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมของนักศึกษา เหล่านี้ที่เกิดขึ้น เพื่อต้องการสร้างสัมพันธภาพของบุคคลในลักษณะของการพึ่งพาระหว่าง กันของนักศึกษา กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.2 กระบวนการ วิธีการ และกลไกการปรับตัวของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในการนำเสนอผลการศึกษานี้ ผู้ศึกษาอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก การสัมภาษณ์ การอภิปรายกลุ่มย่อย และการสังเกตในระหว่างการจัดเก็บข้อมูล และนำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติมาร่วมพิจารณา โดยแบ่งการนำเสนอ ดังนี้

2.2.1 กระบวนการปรับตัวของนักศึกษา

2.2.2 วิธีการการปรับตัวของนักศึกษา

2.2.3 กลไกการปรับตัวของนักศึกษา

2.2.1 กระบวนการปรับตัวของนักศึกษา

กรณีการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการปรับตัวทางสังคม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

- (1) การรับรู้
- (2) การเรียนรู้
- (3) การตัดสินใจ
- (4) การทดลองปฏิบัติ
- (5) การยอมรับนำไปปฏิบัติ

จากการศึกษาลักษณะชีวิตประจำวันของนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย ผู้ศึกษาพบว่า นักศึกษาจะใช้ชีวิตหลักในช่วงกลางวันอยู่กับการเรียนในชั้นเรียน การศึกษาในห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ การใช้ Internet การพูดคุยปรึกษาหารือกัน และพักผ่อนในตอนเย็น โดยการอยู่ตามห้องพัก ห้อง Study ตามมานั่งใต้หอพัก ออกกำลังกายที่สนามกีฬาต่าง ๆ ขี่รถจักรยาน รถจักรยานยนต์เที่ยวบริเวณภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และข้างนอก ซึ่งบริเวณใกล้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง จะเต็มไปด้วยร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม ของประดับ ส่วนตอนกลางคืน หากนักศึกษาไปข้างนอกหอพัก จะต้องกลับเข้าหอพักให้ทันเวลา 22.00 น. มิฉะนั้น หอจะปิดเข้าไม่ได้ และจะเปิดในตอนเช้า เวลา 06.00 น. ส่วนหอชายเปิดตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อเข้าหอพักแล้ว ก็จะทำธุระส่วนตัว แล้วนอนหลับพักผ่อน หรืออาจจะอยู่ที่ห้องเพื่อน เพื่อพบปะพูดคุยกัน และอีกบริเวณคือ ห้อง Study ซึ่งจะมีโทรทัศน์ให้ดู มีหนังสือพิมพ์ให้อ่าน มีคอมพิวเตอร์ให้ใช้ Internet และเป็นที่พักผ่อนได้ และเป็นโอกาสอันดีที่จะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมหอพัก ในการปรับตัวจากการเริ่มเข้าเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังจากรายงานตัว และลงทะเบียนแล้ว นักศึกษาได้เริ่มเข้าขั้นตอนการปรับตัว ดังนี้

(1) การรับรู้

นักศึกษามีการรับรู้เรื่องเหล่านี้จากการรับฟัง คำบอกกล่าว จากรุ่นพี่ เพื่อน บิดามารดา ผู้ปกครอง และพบว่า การรับรู้ได้ทำให้เขาพยายามเตรียมตัวในการเข้าสู่บทบาทของการเป็นนักศึกษาที่น่าจะมีวิถีชีวิตแตกต่างจากการเป็นนักเรียน ซึ่งจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 345 คน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ ข้อมูลในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.22) คือ มีการประพฤติน่าเป็นนิสัยที่จะรับรู้ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 3.43) การใช้เวลาว่างรับรู้ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 2.64) โดยการบังเอิญรับรู้ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 2.16) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้มากเมื่อมีความ ตั้งใจรับรู้ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 3.75) เมื่อมีความจำเป็นต้องรับรู้ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 3.69) (ตาราง 5)

ตาราง 5 การรับรู้ข้อมูลของนักศึกษา

พฤติกรรมการรับรู้	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. โดยความตั้งใจรับรู้ข้อมูล	3.75	0.79	มาก
2. เมื่อมีความจำเป็นต้องรับรู้ข้อมูล	3.69	0.80	มาก
3. มีการประพฤตินั้นเป็นนิสัยที่จะรับรู้ข้อมูล	3.43	0.83	ปานกลาง
4. การใช้เวลาวางรับรู้ข้อมูล	2.64	1.21	ปานกลาง
5. โดยการบังเอิญรับข้อมูล	2.61	0.90	ปานกลาง
รวม	3.22	0.41	ปานกลาง

นอกจากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ทางสถิติ จะเห็นได้จากการที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นายสุทัศน์ และเพื่อน ๆ อีก 3 คน ที่เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และพักอยู่หอพักชาย 2 ได้ยืนยันถึงการรับรู้ข้อมูลใหม่ที่เขาไม่เคยรู้ว่า “พวกผมต้องตื่นนอนประมาณ 7 โมงเช้า เพื่อเตรียมไปรับประทานอาหารและไปเรียน ซึ่งเรื่องเหล่านี้ พวกผมไม่เคยรู้มาก่อนว่าจะต้องดูแลตนเองถึงขนาดนี้ จวบจนได้มาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และต้องพักแยกจากครอบครัว ผมต้องพยายามหาข้อมูลถึงวิธีการเตรียมตัว การใช้ห้องน้ำที่มีจำกัด วิธีการรับประทานอาหาร การเดินทางไปเรียน การเข้าชั้นเรียน การจด Lecture ซึ่งต้องรับรู้มาก่อน จากเพื่อน รุ่นพี่ อาจารย์ แล้วจึงพยายามเรียนรู้ และฝึกจนเป็นนิสัย

(2) การเรียนรู้

เมื่อนักศึกษาผ่านขั้นตอนการรับรู้แล้ว จะเริ่มเข้าสู่ขั้นตอนการปรับตัวขั้นต่อไป คือ การเรียนรู้ นักศึกษามีการเรียนรู้จากรุ่นพี่ เพื่อน ครอบครัว โรงเรียน สื่อต่าง ๆ โดยการสังเกตพฤติกรรมของรุ่นพี่ เพื่อน ที่เขามีความประทับใจ บ้างก็เรียนรู้จากการฟังคำบอกเล่าของคนอื่น คำแนะนำสั่งสอนจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แม่บ้าน หรืออาจารย์ผู้สอนวิชาการ ครอบครัว นอกจากนั้น ก็เรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะ

ไฟ โดยพยายามหลับก่อนที่เพื่อนจะหลับ ซึ่งในระยะแรกทรมาณมาก เพราะนอนไม่หลับเลย เมื่อตื่นขึ้นมา ก็จะอ่อนเพลีย ทำให้สุขภาพไม่ดี การเรียนก็ไม่รู้เรื่อง ปัญหาต่าง ๆ ก็จะมาตาม นิสัยที่เคยชอบเข้าห้องน้ำนาน ๆ ก็เรียนรู้ที่จะปรับตัวโดยการใช้เวลาในห้องน้ำให้น้อยลงด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เร็วขึ้น ในการเดินทางไปเรียน ในช่วงเวลาเร่งด่วน โดยเฉพาะช่วงเช้า เวลา 08.00 – 09.00 น. จะเป็นช่วงเวลาที่รถติดมาก วาริไม่มีรถส่วนตัว ก็จะใช้วิธีขออาศัยเพื่อนที่มีรถจักรยานยนต์ นั่งซ้อนท้ายไปด้วย และในการเรียนวาริบอกว่า เมื่อตอนอยู่ชั้นมัธยม เมื่อไม่เข้าใจวิชาใดเธอจะถามอาจารย์ทั้งในและนอกห้องเรียน แต่เมื่อมาอยู่มหาวิทยาลัย อาจารย์ส่วนใหญ่จะสอน ๆ ๆ จนไม่สามารถถามในห้องเรียนได้ และเมื่อจะถามนอกเวลา อาจารย์ก็ไม่ค่อยว่างกัน เธอจึงใช้วิธีถามจากเพื่อนมากขึ้น และเธอจะมีกลุ่มเพื่อนที่เรียกว่า "เพื่อนเรียน" มักจะใช้เวลาว่างนั่งอยู่แถวม้านั่งหน้าตึกเรียน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และช่วยกันติวให้กัน และเพราะว่าต่างก็อยู่ห่างจากครอบครัว จึงมีการเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือสุขภาพของเพื่อนซึ่งกันและกัน วาริเล่าว่าครั้งหนึ่งเธอไม่สบายมาก จะบอกทางครอบครัวก็ไม่อยากให้เดินทางมาไกล ซึ่งจะทำให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากด้วย ก็พยายามอดทนเอา และก็ได้เพื่อนร่วมห้องพักช่วย ดูแล ตั้งแต่การพาไปหาหมอที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เมื่อกลับมาที่ห้องพักเพื่อนก็ยังช่วยซื้ออาหารให้รับประทาน จัดเก็บล้างภาชนะ และเมื่อเพื่อนร่วมห้องไม่สบายบ้าง วาริก็ได้ช่วยดูแลเพื่อนเช่นเดียวกันกับเพื่อนร่วมห้องเคยปฏิบัติ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมห้องดำเนินไปได้ด้วยดี และดีขึ้นกว่าตอนที่มาอยู่ด้วยกันตอนแรก ๆ และมีความรู้สึกมีความสุขกับชีวิตในหอพัก

ในขั้นตอนการเรียนรู้ของนักศึกษาจะเกิดจากการสังเกต มีการเลียนแบบ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว โดยกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการเรียนมากกว่าแหล่งอื่น ๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับทางสังคมชาวมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และทำให้เขาสามารถปรับตัวอยู่กับผู้อื่นได้

(3) การตัดสินใจ

หลังจากนักศึกษาได้ผ่านการรับรู้ การเรียนรู้แล้ว เขาก็จะเข้าสู่ขั้นตอนการตัดสินใจ ในขั้นตอนนี้ นักศึกษาจะมีการประเมินผล เพื่อพิจารณาถึงผลดีผลเสียของการนำข้อมูลที่ได้จากการรับรู้และการเรียนรู้ว่า ถ้านำไปปฏิบัติตามข้อมูลนั้นแล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใด ซึ่งการตัดสินใจในบางครั้งก็ขึ้นอยู่กับการที่ผู้อื่นตัดสินใจ

ให้ บางครั้งก็ปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ คือ คิดว่าอะไรจะเกิดก็ต้องเกิด บางครั้งเกิดความกลัว ไม่มั่นใจในตนเอง ก็จะเชื่อหมอดู โดยจะทำตามคำทำนายของหมอดูก็มี ซึ่งจากการใช้แบบสอบถามกับ นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาจะมีการตัดสินใจโดยใช้ความพอใจของตนเอง (ค่าเฉลี่ย = 3.88) และจะมีการประเมินผลดีผลเสียก่อนจะนำไปปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย = 3.85) (ตาราง 7)

ตาราง 7 การตัดสินใจของนักศึกษา

พฤติกรรมการตัดสินใจ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การใช้ความพอใจของตนเองตัดสินใจ	3.88	0.90	มาก
2. มีการประเมินผลดีผลเสียก่อน	3.85	1.09	มาก
3. ขึ้นอยู่กับผู้อื่นตัดสินใจให้	3.44	0.68	ปานกลาง
4. ปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ อะไรจะเกิดก็เกิด	2.84	0.87	ปานกลาง
5. เชื่อตามคำทำนายของหมอดู	2.60	1.12	ปานกลาง
รวม	3.32	0.38	ปานกลาง

ผลการศึกษาจากการใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ทางสถิติ และจากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายวิน ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีภูมิลำเนาอยู่ทางภาคใต้ บอกว่า “ในการจะตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เขาจะมีการสืบเสาะหาข้อมูลก่อน โดยการพูดคุย ถามคุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทหรือรุ่นพี่ จากนั้น ก็จะนำมาพิจารณา ร่วมกับประสบการณ์ในอดีตที่ได้เก็บสะสม แล้วจึงตัดสินใจว่าจะนำข้อมูลไปปฏิบัติตามหรือไม่ หากพิจารณาแล้ว พบว่า ข้อมูลที่จะนำไปปฏิบัติ เป็นข้อมูลที่ดีและเหมาะสมแล้ว เขาก็นำไปปฏิบัติตาม แต่ข้อมูลใดที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่เขา ก็เขาก็จะไม่นำไปปฏิบัติ” นายวินบอกว่า “แม้ว่า ส่วนใหญ่เขาจะทำอะไรก็ตาม เขาไปปรึกษาคุณพ่อก่อน เพราะเห็นว่า คุณพ่อเป็นผู้ใหญ่ เคยผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย นอกจากนั้น คุณพ่อเป็นข้าราชการที่มีสติปัญญาความรู้ ความสามารถ ตัดสินใจอะไรก็ไม่ค่อยผิดพลาด” อีกประการหนึ่ง เขาเห็นว่า คุณพ่อเป็นผู้ชายด้วยกัน ย่อมเข้าใจกันได้ดีกว่าคุณแม่ ส่วนใหญ่เขาจึง

ปรึกษาคุณพ่อ อย่างไรก็ตามแม้ว่า นายวิมจะนำเรื่องต่าง ๆ ปรึกษากับคุณพ่อ หรือคนรอบข้าง ซึ่งได้แก่ญาติพี่น้อง เพื่อตัดสินใจนำไปปฏิบัติ แต่เมื่อนำข้อมูลเหล่านี้ มาประมวลเข้าด้วยกันแล้ว และเมื่อถึงตอนตัดสินใจ เขาจะเป็นผู้ตัดสินใจเองเท่านั้นว่าจะปฏิบัติตามหรือไม่ ซึ่งอาจเนื่องมาจากเพราะเขาเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมากนั่นเอง

ส่วนวีณา ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะสังคมศาสตร์ กล่าวว่า

“คุณแม่ เป็นคนที่เชื่อในเรื่องโชคชะตาทำนายมาก บ่อยครั้งเมื่อคิดจะทำอะไรมักจะไปถามหมอดูก่อน เช่น เมื่อปีที่แล้ว คุณแม่จะเปิดร้านขายของเบ็ดเตล็ด คุณแม่ก็ต้องไปหาหมอดูให้ดูว่า ทำเลที่ตั้งดีหรือไม่ ค่าขายจะขึ้นหรือไม่ และเมื่อหมอดูบอกว่า ทำเลที่ตั้งอยู่บริเวณทางแยก จะมีเจ้าที่แรง แต่ก็สามารถแก้ได้ โดยหมอดูเป็นคนไปทำพิธีแก้เคล็ดให้ หลังจากนั้นก็บอกว่า เมื่อทำพิธีให้เสร็จแล้ว คุณแม่ จะถวายเงินทำบุญเท่าไรก็ได้แล้วแต่ศรัทธา ซึ่งคุณแม่ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก “วีณามีความใกล้ชิดกับคุณแม่มาก เนื่องจากคุณพ่อคุณแม่แยกทางกันตั้งแต่วีณาอายุได้ 3 ขวบ คุณแม่ไม่มีคุณพ่อที่จะเป็นคนให้คำแนะนำปรึกษา จึงได้อาศัยหมอดูช่วยในการแนะนำให้คำปรึกษา การกระทำดังกล่าวของคุณแม่ ได้กลายเป็นแบบอย่างให้กับวีณาโดยไม่รู้ตัว ทำให้วีณาก็เป็นคนที่ชอบให้หมอดู และชอบอ่านคำทำนายโชคชะตาราศีจากหนังสือพิมพ์ นิตยสารต่าง ๆ แล้วจะนำมาปฏิบัติตาม สิ่งใดที่หมอดูหรือคำทำนายในหนังสือพิมพ์ห้าม เธอก็จะไม่ปฏิบัติตาม หรือ เมื่อหมอดูดูว่า เธอจะมีเคราะห์ร้าย เธอก็จะรีบไปทำการสะเดาะห์เคราะห์ เช่น ทำบุญ ปล่อยนก ปล่อยปลา แต่ปัจจุบันนี้ วีณาเริ่มมีความเชื่อหมอดูน้อยลง เมื่อมาอยู่ในสังคมของมหาวิทยาลัยได้รับการอบรมสั่งสอนให้รู้จักคิด ใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบด้วยตนเอง และรู้จักใช้การสังเกตและพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน ๆ เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องโชคชะตา และวีณาสังเกตว่า เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีคนเชื่อหมอดู และจากการได้รับความรู้ในทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น เมื่อเธอเข้ามาศึกษาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำให้วีณาเรียนรู้ที่จะใช้เหตุใช้ผลมาใช้ในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น และเดี๋ยวนี้ วีณาก็ไม่ยึดเอาคำทำนายโชคชะตาราศีมากำหนดชีวิตของเธออีกต่อไป เธอบอกว่า ทำให้เธอสบายใจขึ้น มองโลกกว้างขึ้น และสามารถตัดสินใจที่จะทำอะไรต่าง ๆ ได้ โดยใช้เหตุใช้ผลมาพิจารณามากขึ้น และทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายที่จะต้องจ่ายให้หมอดูด้วย

(4) การทดลองปฏิบัติ

เมื่อนักศึกษาได้มีการประเมินผลของข้อมูลแล้ว และเห็นถึงผลดีและผลเสียของการที่จะปฏิบัติตามข้อมูลนั้น โดยถ้าหากพบว่า มีผลดีมากกว่าผลเสีย หรือเห็นว่า มีประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์ นักศึกษาก็จะนำไปทดลองปฏิบัติตาม แต่หากพบว่า มีผลเสียหรือเสียประโยชน์มากกว่า ก็จะไม่นำไปทดลองปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า บางครั้งนักศึกษาก็มีการทดลองปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ปกครอง เพื่อน รุ่นพี่ อาจารย์ ที่ให้คำชี้แนะ และในบางกรณี ก็จะใช้วิธีการลองผิดลองถูก ซึ่งจากการใช้แบบสอบถาม พบว่า ในขั้นของการทดลองปฏิบัติ ส่วนใหญ่นักศึกษามีการใช้ความรู้ความเข้าใจของตนเองมาใช้ในการทดลองปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย = 4.43) และมีการใช้ประสบการณ์ที่เคยผ่านมาในการทดลองปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย = 3.94) (ตาราง 8)

ตาราง 8 การทดลองปฏิบัติของนักศึกษา

พฤติกรรมทดลองปฏิบัติ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การใช้ความรู้ความเข้าใจ	4.43	1.04	มาก
2. โดยการใช้ประสบการณ์	3.94	0.97	มาก
3. มีผู้อื่นคอยแนะนำ	3.86	1.00	มาก
4. ขึ้นอยู่กับความพร้อมทางการเงิน	3.60	1.11	มาก
5. ใช้การลองผิดลองถูก	3.58	1.10	มาก
รวม	3.88	0.72	มาก

ผลจากการศึกษาจากแบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ นิดิ ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้พูดเกี่ยวกับขั้นตอนการทดลองปฏิบัติว่า “ส่วนใหญ่แล้ว ผมจะนำความรู้ที่เคยได้เรียนรู้อมา และความเข้าใจของผมนวมถึง การใช้ประสบการณ์ที่เคยผ่านมาในชีวิตนำมาใช้ในการทดลองปฏิบัติ เรื่องต่าง ๆ มากกว่า การใช้วิธีลองผิดลองถูก เพราะการลองผิดลองถูก มีโอกาสที่จะผิดได้มากกว่าลอง

แล้วถูก ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่า ในการทดลองแบบวิธีลองผิดลองถูก มีโอกาสที่จะผิดได้มากกว่าการลองแล้วถูก ทำให้ต้องเสียเวลาและบางครั้งก็เสียโอกาสที่ดี ๆ ไป

นิติบอกต่อว่า “คุณพ่อซึ่งมีอาชีพอยู่ในหน่วยงานหนึ่งของรัฐวิสาหกิจ เป็นผู้ที่คอยสอนให้นิติรู้จักที่จะช่วยขวยเสาะแสวงหาความรู้ในด้านต่างๆ พร้อมทั้งทำความเข้าใจในความรู้ นั้น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการทดลองปฏิบัติต่อไป คุณพ่อมักจะคอยอธิบายให้ฟัง” นอกจากนี้ ในบางครั้งนิติก็จะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของคุณพ่อ ของเพื่อนคนรอบด้าน หรือ ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ แล้วนำมาทดลองปฏิบัติตาม ซึ่งในบางครั้งก็ประสบผลสำเร็จ แต่บางครั้งก็ล้มเหลว สิ่งเหล่านี้ก็จะเป็ข้อมูลที่นิติเก็บไว้ใช้ประกอบในการทดลองปฏิบัติที่จะมีขึ้นต่อไป

ส่วนวาริ บอกว่า “เธอเป็นคนที่ไม่มี ความมั่นใจในตนเองเท่าใดนัก เธอเป็นคนมีนิสัยชอบหวาดระแวง และกลัวการกระทำที่ผิดเป็นอย่างมาก ดังนั้น หากมีเรื่องที่ต้องตัดสินใจด้วยความระมัดระวัง ถ้าอยู่ที่บ้าน ก็จะถามคุณพ่อ คุณแม่ก่อนว่า การกระทำหรือทดลองปฏิบัติอย่างนี้แล้ว จะถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ แต่ถ้าอยู่ที่มหาวิทยาลัย วาริก็จะปรึกษากับเพื่อนร่วมหอพัก และเรียนรู้จากพฤติกรรมของผู้ที่ประสบความสำเร็จ ทำให้วาริมีความมั่นใจมากขึ้น แล้วจึงทดลองปฏิบัติต่อไป

(5) การยอมรับ

หลังจากที่นักศึกษาได้ผ่านขั้นตอนในการปรับตัว โดยเริ่มจากการรับรู้ เรียนรู้ การตัดสินใจ และการทดลองนำไปปฏิบัติแล้ว ก็จะเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้ายของการปรับตัว คือ ขั้นตอนการยอมรับแล้วนำไปปฏิบัติต่อไป จากการศึกษาจากแบบสอบถาม พบว่า ขั้นตอนนี้ นักศึกษาจะมีการแสดงออกของการยอมรับข้อมูลที่จะนำไปปฏิบัติ ตาม โดยการนำไปปฏิบัติตามข้อมูลโดยมีการวางแผน โดยการใช้ประสบการณ์ แต่นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีการยอมรับนำไปปฏิบัติมาก โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 4.35) และมีการยอมรับนำไปปฏิบัติโดยขึ้นอยู่กับโอกาส (ค่าเฉลี่ย = 3.51)

(ตาราง 9)

ตาราง 9 การยอมรับของนักศึกษา

ขั้นตอนการยอมรับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การนำไปใช้ตามความเหมาะสม	4.35	0.92	มากที่สุด
2. การนำไปใช้โดยขึ้นอยู่กับโอกาส	3.51	0.75	มาก
3. ใช้การปฏิบัติตามแผนงาน	3.47	0.83	ปานกลาง
4. ใช้การปฏิบัติตามแนวทางที่เคยประสบความสำเร็จ	3.26	0.78	ปานกลาง
5. ใช้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกันทุกกรณี	2.62	1.09	ปานกลาง
รวม	3.44	0.41	ปานกลาง

ผลการศึกษาจากแบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และจากการสัมภาษณ์ พบว่า การยอมรับในข้อมูล โดยมีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เช่น กรณีของ ทินกร เป็นนักศึกษาชาย อยู่ชั้นปี 4 บอกว่า “ผมมีความประทับใจอาจารย์ที่ปรึกษาของผมมาก ท่านจะให้การดูแลเอาใจใส่ลูกศิษย์ทุกคนเป็นอย่างดี ท่านสอนเสมอว่า การจะทำอะไรก็ตาม เมื่อได้มีการตัดสินใจแล้ว และได้เคยผ่านการทดลองแล้ว จะนำไปปฏิบัติตามต้องมีการวางแผนให้ดีเสียก่อน เพื่อจะได้ไม่เสียเวลา และงบประมาณซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายด้วย” ทินกรเล่าว่า ในการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัตินั้น นักศึกษามีการลำดับขั้นตอนด้วยว่า ควรจะทำอะไรก่อนหรือหลัง ควรทำอะไร กับใคร ที่ไหน ผลที่คาดว่าจะเป็นอย่างไรร ทินกรเล่าต่อว่า แต่ก่อนมีเรื่องอะไรเกิดขึ้น ก็จะใช้วิธีนำเอาประสบการณ์ที่เคยผ่านมา มาใช้ในการปฏิบัติ เพราะมีความคิดว่า โอกาสที่จะทำให้การกระทำนั้นถูกต้อง พอสมควร แต่ถ้าได้มีการวางแผนก่อนล่วงหน้า ก็จะทำให้งานนั้น ประสบความสำเร็จมากขึ้น ส่วนพิเชต ซึ่งเป็นเพื่อนของทินกรกล่าวว่า ในการที่จะยอมรับเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ นั้น พิชิต บอกว่า สมัยก่อนผมชอบทำอะไรตามใจชอบ คิดอยากจะทำก็ทำเลย ไม่สนใจที่จะมองให้รอบด้านว่า การกระทำ นั้น ถูกต้องหรือไม่ เหมาะสมกับเวลาและโอกาสหรือไม่ โดยมากมักจะเลือกดูตามความเหมาะสมและโอกาส ไม่ใช่ทำไปเรื่อย เพราะอาจทำให้เสียเวลาและเงิน

เสียทอง แต่หลังจากได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พิเชตมีการสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนที่ประสบความสำเร็จในการกระทำต่าง ๆ รวมทั้งได้มีการ ปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ จึงพบว่า เพื่อนส่วนใหญ่มีการยอมรับนำไปปฏิบัติตามความเหมาะสมและโอกาสมากกว่าวิธีอื่น ๆ

2.2.2 วิธีการปรับตัวของนักศึกษา

การปรับตัว คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างที่เคยมีหรือการสร้างพฤติกรรมใหม่ขึ้น เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมด้วยความพึงพอใจ

การปรับตัวจะประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งนักศึกษาสามารถหาความรู้ได้ ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้ดำรงในสังคมได้ ซึ่งผู้ศึกษาจะศึกษาวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาใน 3 ประเด็น คือ

- (1) การกล่อมเกลாதงสังคม
- (2) การศึกษานอกระบบ
- (3) การศึกษาตามอัธยาศัย

(1) การกล่อมเกลาทงสังคม

การกล่อมเกลาทงสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มนุษย์ในสังคม ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ที่คนกลุ่มหนึ่งกำหนดขึ้นหรือวางไว้เป็นแบบแผนปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กระบวนการกล่อมเกลาทงสังคมที่นักศึกษาได้รับ เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. กระบวนการกล่อมเกลากลางตรง

- **การอบรมสั่งสอน** การอบรมสั่งสอนเป็นวิธีการให้ความรู้แก่เด็กเบื้องต้น ตั้งแต่เล็ก ๆ การสั่งสอนเบื้องต้นจะเริ่มต้นจากครอบครัว ซึ่งจะมีพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง เป็นผู้อบรมสั่งสอนให้แก่เด็กรู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ และอะไรถูกอะไรผิด การอบรมสั่งสอนจะเป็นเครื่องมือให้องค์กร บุคคล ให้ความรู้แก่สมาชิกใหม่ เพื่อให้ทราบกฎเกณฑ์ ระเบียบ การปฏิบัติตัวเมื่อให้เข้ากับสังคมใหม่

การเข้าเป็นนักศึกษาใหม่ในมหาวิทยาลัย เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและ สิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งนักศึกษาจะต้องอาศัยการเรียนรู้วิธีการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป ทั้งระบบการเรียน การใช้ชีวิตประจำวัน การอบรมสั่งสอนเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และเตรียมพร้อมกับสภาพใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งผู้ที่ให้การอบรมสั่งสอนในอันดับแรก คือ ครอบครัว โดยพ่อแม่ และญาติ พี่น้อง ที่เคยใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมาก่อน จะสั่งสอนให้นักเรียนทราบถึงวิธีการเรียน การคบเพื่อน เช่น นางสาวของอริษพร นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์ ซึ่งเรียนจบจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และปัจจุบันเป็นข้าราชการของมหาวิทยาลัย เมื่อทราบว่าอริษพร สอบเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ ก็ได้เล่าให้อริษพรฟังว่า “การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยแตกต่างกับการเรียนในระดับมัธยมอย่างมาก เพราะฉะนั้น ต้องมีการเตรียมตัวให้ดี ต้องหัดเลคเชอร์ให้ทันไม่อย่างนั้นจะเรียนไม่ทันเขา วิธีการแก้ปัญหา ถ้าจดเลคเชอร์ไม่ทัน ก็ต้องพยายามหาเพื่อนร่วมเรียนในวิชาเดียวกันนั้น เพื่อจะได้ขอยืมเลคเชอร์มาจดให้ทัน เพราะถ้าเราไม่มีเพื่อน เราจะมีปัญหาด้านการเรียนมาก หรืออาจจะพยายามทำความเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อว่าจะได้กล้าถาม จะต้องรู้จักใช้คำพูดที่สุภาพอ่อนโยน จะทำให้อาจารย์เอ็นดูเมื่อเราถามปัญหา ท่านจะได้ยินคืออธิบายให้ฟัง แต่ที่สำคัญ คือ ต้องพยายามมีกลุ่มเพื่อน ซึ่งจะช่วยเราทั้งในด้านการเรียน และด้านอื่นๆ ด้วย และการคบเพื่อนก็ต้องดูให้ดี ถ้าเราคบเพื่อนดี ก็จะนำแต่สิ่งดี ๆ มาให้เรา แต่ถ้าคบเพื่อนเป็นคนไม่ดี ก็พอกับกันได้ แต่ไม่ต้องสนิทมาก เพราะอาจจะเป็นอันตรายต่อเรา และการคบเพื่อนก็ไม่ใช่ว่าแค่ภายนอก ต้องดูให้ถึงจิตใจ เพราะคนสมัยนี้ไวใจยาก”

นอกจากการอบรมโดยพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่แล้ว ในมหาวิทยาลัย ยังมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีบทบาทหน้าที่ในการอบรม

แก่นักศึกษาที่ตัวเองรับผิดชอบโดยตรง การอบรมของอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนมากจะเป็นการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา การลงทะเบียน และการใช้ชีวิตโดยทั่วไป

จากการสัมภาษณ์วีระ นักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 4 คณะวิศวกรรมศาสตร์ เล่าให้ฟังว่า “อาจารย์ที่ปรึกษาของผมเป็นคนดีมาก เมื่อตอนเข้าเรียนใหม่ ๆ ในตอนแรกก็ไม่ค่อยจะกล้าพูดคุยกับอาจารย์เท่าใดนัก แต่อาจารย์ท่านเป็นคนที่ให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา พูดจาที่สุภาพเรียบร้อย ท่าทีของท่านเมื่อได้เข้าใกล้จะรู้สึกอบอุ่นเหมือนญาติผู้ใหญ่ ท่านได้ให้คำแนะนำผมเกี่ยวกับการจัดตารางเรียน และยังได้แนะนำวิธีการเรียนในมหาวิทยาลัยให้ผม ท่านบอกว่า การเรียนในมหาวิทยาลัยไม่เหมือนเมื่อตอนอยู่ชั้นมัธยม ต้องพยายามหัดเลคเชอร์ให้ทัน มิฉะนั้น จะเรียนทันเพื่อนยาก ให้ความกล้าถามอาจารย์ เมื่อไม่เข้าใจบทเรียน ซึ่งหากเป็นไปได้ ก็ให้ถามในห้องเรียน เพราะอาจารย์ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีเวลา อย่างไรก็ตาม การมีเพื่อนที่ดีก็จะช่วยในเรื่องการเรียนได้มาก และยังบอกว่า ถ้ามีปัญหาอะไรก็ให้ปรึกษาท่านได้เสมอ และเมื่อผมได้พบท่านอีก 2-3 ครั้ง ผมก็เริ่มคุ้นเคยกับท่าน จนเดี๋ยวนี้ ผมค่อนข้างจะสนิทกับท่าน มีอะไรก็เล่าให้ท่านฟัง หรือมีปัญหาทางด้านต่าง ๆ ก็ปรึกษาท่าน ท่านก็ช่วยแนะนำและให้กำลังใจเป็นอย่างดีเสมอ มา ทำให้ผมมีความรู้สึกเหมือนท่านเป็นญาติผู้ใหญ่คนหนึ่งของผม ผมให้ความเคารพและรักถือท่านมาก”

จากการพูดคุยกับอาจารย์สมพร ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของ อธิษพร นักศึกษาหญิง ชั้นปีที่ 2 ได้กล่าวถึงหน้าที่ในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาว่า “การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องมีความใจเย็น ต้องให้การดูแลเอาใจใส่นักศึกษาตลอดที่มีเวลา นอกจากจะให้การแนะนำปรึกษาเรื่องการลงทะเบียนเรียนแล้ว ยังต้องให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่สำคัญ คือ ตัวนักศึกษาเองที่จะต้องมีความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียน และรู้จักที่จะกล้าถามอาจารย์ผู้สอน แต่สำคัญยิ่งกว่านั้น คือ การคบเพื่อน หรือรุ่นพี่ จะช่วยในเรื่องการเรียนและอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี อย่าอยู่คนเดียวโดดเดี่ยว ต้องมีเพื่อนที่สนิทไว้สักคนสองคนอย่างน้อยไว้คอยพึ่งพากันได้”

อาจารย์แม่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ดูแลนักศึกษาที่อยู่หอพัก เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทในการ อบรมสั่งสอนตามหน้าที่ของอาจารย์แม่บ้าน จากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่อยู่หอพัก กล่าวว่า อาจารย์แม่บ้านหอพักจะดูมาก เข้มงวดในระเบียบ เนื่องจาก

ต้องควบคุม นักศึกษาจำนวนมากให้อยู่ในกฎเกณฑ์ เพื่อความสงบเรียบร้อย แต่อาจารย์แม่บ้านบางคนก็ไม่ดู ซึ่งศรีเพ็ญ นักศึกษาหญิง ชั้นปีที่ 1 คณะสังคมศาสตร์ อยู่หอพักหญิง 3 เล่าให้ฟังว่า “ อาจารย์แม่บ้านหอพักที่นี่ใจดี ท่านจะคอยดูแลเอาใจใส่นักศึกษาเป็นอย่างดี เมื่อครั้งเริ่มเข้ามาอยู่ในหอพัก มช. ท่านก็จะแนะนำเรื่องการดำเนินชีวิตภายในหอพักว่า จะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของหอพักอย่างเคร่งครัด เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาเอง และจะทำให้อยู่กับได้อย่างมีความสุขต่อไป แต่หากมีปัญหาอะไรภายในหอพัก ให้ปรึกษาหารือท่านได้ ท่านก็จะช่วยอย่าง เต็มที่ รวมทั้งเรื่องการเรียน ท่านได้แนะนำว่าถ้าเป็นไปได้ควรทำตัวให้สนิทกับเพื่อน เพราะเพื่อนจะช่วยได้ทั้งด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ ด้วย

พีรหัส คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่มีเลขรหัสประจำตัวเดียวกับ นักศึกษารุ่นน้อง พีรหัสจะมีหน้าที่คอยดูแลช่วยเหลือน้องรหัสของตัวเอง บทบาทของพีรหัส จะให้คำแนะนำสั่งสอนรุ่นน้องเกือบทุกอย่าง ทั้งด้านการเรียน การทำกิจกรรม การใช้ชีวิต การประพฤติปฏิบัติตัวในด้านต่าง ๆ การสั่งสอนระหว่างพีรหัสกับน้องรหัสจะเกิดขึ้นในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เป็นการพูดคุยกัน รุ่นพี่ในฐานะที่เคยมีประสบการณ์การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย มาก่อน จะถ่ายทอดประสบการณ์เหล่านั้นให้รุ่นน้องฟัง พร้อมทั้งแนะนำให้คำปรึกษาแก่รุ่นน้องในเรื่องที่รุ่นน้องได้มาปรึกษา ดังเช่น อธิษพร นักศึกษาปีที่ 2 เล่าว่า “เมื่อตอนอยู่ชั้นปี 1 มีปัญหาในการลงทะเบียนเรียน การเรียน และการมีชีวิตรอยู่ในมหาวิทยาลัย มาก ๆ ไม่กล้าปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพราะเกรงใจท่าน เพราะดูท่านก็ยุ่งในภารกิจของท่านแฉะแล้ว ดีว่ามีพี่ดาว (พีรหัส) คอยให้คำแนะนำปรึกษาและคอยถามความทุกข์สุขอยู่ตลอดเวลา บางครั้งก็พาไปรับประทานอาหารที่หน้ามหาวิทยาลัย รู้สึกอบอุ่นใจที่มีพีรหัสคอยให้คำแนะนำในเรื่องการเรียน โดย รู้จักที่จะเลือกอาจารย์สอนที่ใจดี จะได้กล้าถาม และรุ่นพี่ ยิ่งได้สอนเรื่องการคบเพื่อน ให้รู้จักคบเพื่อนเรียน เพราะการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย มีการเรียนที่ยากลำบากกว่าเมื่อตอนอยู่มัธยมมาก และถ้ามีปัญหาอะไรก็ตาม ขอให้บอก จะได้ช่วยกันแก้ไขได้ทันที่”

- การปฐมนิเทศ การปฐมนิเทศเป็นการอบรมสั่งสอนจากมหาวิทยาลัยจัดให้กับนักศึกษา โดยจะจัดขึ้นก่อนเปิดภาคเรียน การปฐมนิเทศจะเป็นการให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ โดย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา เช่น อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา นอกจากนั้น ทางกองกิจการนักศึกษา จะจัด

ทำหนังสือคู่มือสำหรับนักศึกษาใหม่ เพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษา สำหรับการใช้เป็นคู่มือในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย จากการศึกษาหนังสือชีวิตใหม่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นคู่มือ ปฐมนิเทศนักศึกษาปี 2538 จากการพูดคุยกับนักศึกษา เล่าให้ฟังว่า การปฐมนิเทศเป็นการได้รับความรู้เบื้องต้นในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยจริง ๆ แต่สิ่งที่อาจารย์พูดให้ฟังในวันปฐมนิเทศเป็นเรื่องที่กว้าง ๆ นักศึกษาจะต้องศึกษาในส่วนที่เป็นรายละเอียดเองในภายหลัง แต่การปฐมนิเทศจะมีผลทางจิตใจ กล่าวคือ การได้เห็น ได้ทราบ และรู้จักหน้าตาของอธิการบดี และรองอธิการบดีฝ่ายต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีการต้อนรับที่อบอุ่น รู้ดีว่าทางมหาวิทยาลัยก็เป็นห่วงนักศึกษาใหม่ และอยากช่วยให้การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาใหม่ง่ายขึ้น ดังที่พิชิต ซึ่งเป็นนักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 1 ได้เล่าให้ฟังว่า วันที่มีการปฐมนิเทศ ผมว่า มีประโยชน์มากเลย ทำให้ผมรู้เรื่องต่าง ๆ หลายเรื่องที่ไม่เคยรู้มาก่อนเลย รู้สึกอบอุ่นใจมากขึ้น เมื่อได้เห็น ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย ให้ความสำคัญกับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 โดยมาพบนักศึกษา และยังได้แนะนำเรื่องการเรียน กิจกรรม และสวัสดิการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งผมไม่เคยมีความรู้เรื่องเหล่านี้มาก่อนเลย เพิ่งจะรู้เรื่องก็วันนี้เอง ผมจะพยายามปรับตัวเองให้สามารถเข้ากับเพื่อน ๆ และอาจารย์ให้ได้ เพื่อจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้”

2. กระบวนการกล่อมเกลாதองอ้อม

นอกจากการอบรมสั่งสอน และการปฐมนิเทศดังที่กล่าวมาแล้ว ตัว นักศึกษาได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ การประพฤติปฏิบัติตัวต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยโดยตัวเอง โดยใช้วิธีสังเกต และเลียนแบบคนอื่น ๆ ที่อยู่รอบข้าง หรือจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติกับเพื่อน ๆ นักศึกษาให้ด้วยกัน

- การเลียนแบบ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักศึกษาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน การเลียนแบบจะกระทำในเรื่อง การแต่งกาย การบริโภคอาหาร การใช้ชีวิตประจำวันต่าง ๆ วิธีการเรียน การใช้เวลาว่าง การเลียนแบบจะเกิดขึ้นเนื่องจากนักศึกษาต้องประทับใจผู้ที่เป็นต้นแบบ ซึ่งส่วนมากจะเป็นเพื่อน หรือรุ่นพี่ ซึ่งนักศึกษาจะเรียนรู้วิธีการของผู้ที่เป็นต้นแบบ เช่น ธีระพันธ์ นักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ เล่าให้ฟังว่า “มีความประทับใจบุคลิกภาพรุ่นพี่คนหนึ่ง เมื่อได้พูดคุยกันก็ชอบ

นิสัยใจคอ ตัวเองจึงเลียนแบบวิธีการเรียน การใช้เวลาว่างที่พี่เขาทำ ซึ่งก็ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้” นอกจากการเลียนแบบเรื่องวิธีการเรียนแล้ว การแต่งกายก็เป็นเรื่องหนึ่งที่นักศึกษาจะเลียนแบบจากเพื่อน ๆ ที่ประทับใจและชื่นชอบ เพื่อให้ตนรู้สึกเป็นคนที่ยอมรับได้และเป็นที่ยอมรับกับเพื่อน จากการสังเกตพบว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยจะแต่งกายคล้าย ๆ กัน ทั้งชุดนักศึกษาและชุดสาลง โดยจะเป็นตามแฟชั่นที่เป็นกระแสอยู่ในตอนนั้น

ผู้วิจัยได้พูดคุยกับวลัยลักษณ์ นักศึกษาหญิง ชั้นปีที่ 3 คณะสังคมศาสตร์ ได้เล่าให้ฟังว่า “เมื่อก่อนอยู่ที่บ้านกับครอบครัว เวลาอยู่ที่บ้าน ก็จะแต่งกายแบบหนึ่งอีกอย่างหนึ่ง แต่เมื่อมาอยู่หอกับกลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเซย ไม่ทันสมัย จึงพยายามดูคนอื่น และแต่งตัวตามอย่างเขา และไปกับเพื่อนเพื่อซื้อเสื้อผ้าที่ศูนย์การค้าตามแบบเขา และยังได้พูดคุยปรึกษากับเพื่อนว่าเสื้อผ้าที่จะซื้อนี้เหมาะสมหรือไม่ จะแต่งตัวอย่างไรดี ซึ่งเพื่อนก็ให้คำแนะนำได้มาก ทำให้มีความรู้สึกมั่นใจเมื่อเข้ากับกลุ่มเพื่อน เพราะเรามีสัญลักษณ์ คือ การแต่งกายที่เหมือนพวกเพื่อน”

(2) การศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบ หมายถึง การจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ใช่เป็นการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการ ในที่นี้หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้เข้ากลุ่มและเรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตในสังคม มหาวิทยาลัย กิจกรรมที่สำคัญที่จัดขึ้น เช่น กิจกรรมรับน้องใหม่ กิจกรรมชมรม กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

- กิจกรรมรับน้องใหม่

กิจกรรมรับน้องใหม่เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ระบบ ระเบียบ การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาเก่ากับนักศึกษาใหม่ ซึ่งหมายถึงรุ่นพี่รุ่นน้องนั่นเอง

วัตถุประสงค์การรับน้องใหม่ คือ การทำให้รุ่นน้องรู้สึกอบอุ่นใจ มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน เนื่องจากนักศึกษาใหม่มีมากมาย ล้วนแตกต่างกันด้านภูมิ

หลัง สถานภาพ ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมต่าง ๆ แต่เมื่อได้เข้ามาสู่สถานภาพใหม่ คือ การเป็นนักศึกษาในสถาบันเดียวกัน จะต้องเรียนรู้ถึงกฎเกณฑ์การใช้ชีวิตเหมือนกัน

รุ่นพี่จะเป็นบุคคลสำคัญในกิจกรรมการรับน้องใหม่ โดยรุ่นพี่ได้ ร่วมกันจัด กิจกรรมต่าง ๆ ให้กับรุ่นน้อง ซึ่งกิจกรรมแต่ละอย่างจะมีวัตถุประสงค์อยู่เบื้อง หน้าเบื้องหลัง เช่น การร้องเพลงเชียร์ ร้องเพลงประจำมหาวิทยาลัย และเพลงประจำคณะ ซึ่งการร้องเพลงจะช่วยให้เกิดความสามัคคี อบอุ่น และรักใคร่ในหมู่คณะของตน

การวีก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมรับน้องใหม่ โดยรุ่นพี่จะ ทำเสียงดุดัน ว่ากล่าว ต้าทอรุ่นน้องต่าง ๆ นานา ให้เจ็บใจเล่น เป็นกิจกรรมที่ได้รับการ ต่อต้านจากสังคม เนื่องจากถูกมองว่าเป็นการกระทำที่รุนแรง ไร้เหตุผล เป็นการบีบบังคับ ทำร้ายจิตใจ ซึ่งรุ่นน้องไม่ชอบการกระทำเช่นนี้ของรุ่นพี่ แต่จากการพูดคุยกับรุ่นพี่ที่เคยจัด กิจกรรมนี้มา เขาแสดงความ คิดเห็นว่า การวีกเป็นการสร้างสถานการณ์ให้รุ่นน้องได้เรียน รู้ถึงความกดดัน และเรียนรู้ที่เกิดความอดทน และที่สำคัญทำให้รุ่นน้องเกิดความรักใคร่กลมเกลียวกันมาก เนื่องจากตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน

นอกจากนี้ก็มีเกมส์ต่าง ๆ ให้รุ่นน้องได้ร่วมเล่น และแสดงความ สามารถ ซึ่งบางครั้งเป็นเกมส์ที่มีความรุนแรง หยาบคาย และได้รับการต่อต้านจากรุ่นน้อง และจากสังคมภายนอก แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่นักศึกษาใหม่จะได้รับการถ่ายทอดจาก กิจกรรมเหล่านี้ ก็คือ วิธีปฏิบัติระบบอาวุโส การเคารพรุ่นพี่ ซึ่งเป็นค่านิยมที่ถ่ายทอดผ่าน กิจกรรมเหล่านี้

- กิจกรรมรับน้องขึ้นดอยสุเทพ

กิจกรรมรับน้องขึ้นดอยสุเทพ เป็นกิจกรรมหนึ่งในการรับน้อง ใหม่ ซึ่งกระทำร่วมกันทั้งมหาวิทยาลัย การนำนักศึกษาเดินขึ้นดอยสุเทพ ซึ่งมีระยะทาง ประมาณ 10 กว่ากิโลเมตร เป็นการสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน อย่างที่พูดกันว่า ถ้าได้ เดินขึ้นไปนมัสการพระธาตุดอยสุเทพแล้ว ถือว่าเป็นลูกช้าง (นักศึกษามหาวิทยาลัย เชียงใหม่) โดยสมบูรณ์ นอกจากการเดินในระยะทางไกล ๆ ทำให้เกิดความสนุกสนาน และต้องช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อน และระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง ทำให้เกิดความสมัครสมาน รักใคร่กลมเกลียว และสำคัญที่สุดก่อให้เกิดความอดทน เข้มแข็ง และเรียนรู้ถึงสถานภาพ การเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัย

สร้างความอบอุ่น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้มาก ได้เรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร เช่น ระบบอาวุโส รุ่นพี่รุ่นน้อง การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความสามัคคีในหมู่นักศึกษา

จากที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการรับน้องใหม่ ช่วยให้นักศึกษาใหม่ได้เรียนรู้ กฎเกณฑ์ ระบบ ระเบียบ ความเชื่อ ค่านิยม การประพฤติปฏิบัติตัวของการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้สอดแทรกอยู่ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมา

- *กิจกรรมชมรม*

กิจกรรมชมรม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่สนใจ กิจกรรมในด้านต่าง ๆ ได้เข้าร่วมสังกัด เพื่อทำกิจกรรมที่ตัวเองสนใจ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น

- ชมรมดนตรีสากล
- ชมรมนาฏศิลป์และดนตรีไทย
- ชมรมพื้นบ้านล้านนา
- ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ชมรมอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์
- ชมรมคริสตชน
- ชมรมถ่ายภาพ
- ชมรมกรีฑา
- ชมรมฟุตบอล
- ฯลฯ

- *กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ*

กิจกรรมวันสำคัญที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้นทุกปี เช่น วันทำบุญเมือง วันทอดกฐินมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันตักบาตรเทโวโรหณะ วันขึ้นปีใหม่ วันตักบาตรเทโวโรหณะ วันสถาปนามหาวิทยาลัย ฯลฯ

ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ นับเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิถีชีวิตการเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ได้พบเพื่อนใหม่ ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน กิจกรรมชมรมช่วยให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างหลังจากการเรียน พัฒนาตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้กิจกรรมเหล่านี้ได้ช่วยกล่อมเกลาให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มในกิจกรรม ช่วยให้นักศึกษามีเพื่อน มีพวกพ้อง ไม่โดดเดี่ยว การพูดคุยแลกเปลี่ยนในหมู่เพื่อน จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และปรับตัวในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้ โดยผ่านกระบวนการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน

จากการสัมภาษณ์ ชีระพันธ์ นักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 3 คณะ

ศึกษาศาสตร์ บอกว่า “ ผมเป็นสมาชิกชมรมเทเบิลเทนนิส แต่ก่อนนี้ ผมไม่ชอบกีฬาประเภทนี้เลย แต่หลังจากได้ลงทะเบียนเรียน 1 เทอม ได้รู้จักกับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งใจดีมาก มีความเป็นอาจารย์อย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งวิชาความรู้ การถ่ายทอดวิชา และความเป็นกันเองกับนักศึกษา ซึ่งแต่ก่อนผมคิดว่า เป็นกีฬาที่เล่นยากมาก แต่เมื่อได้มาเรียนกับอาจารย์ท่านนี้ ทำให้ผมไม่รู้สึกกังวลอีกว่า จะได้คะแนนไม่ดี กอปรกับมีเพื่อนชอบเล่นกีฬาเทเบิลเทนนิสด้วย จึงทำให้ผมมีความพยายามที่จะฝึกฝนมากขึ้น โดยจะไปฝึกซ้อมทุกเย็นที่มีเวลาว่าง และผมได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมเทเบิลเทนนิส ซึ่งทำให้มีเพื่อน รุ่นพี่ช่วยฝึกฝน จนเดี๋ยวนี้ ผมสามารถเล่นได้ดีขึ้น และคิดว่าจะสามารถสอบผ่านได้เกรดดีด้วย นับว่า ชมรมเทเบิลเทนนิสเป็นประโยชน์ต่อการเรียนวิชาเทเบิลเทนนิสของผมมาก ๆ เลย”

(3) การเรียนรู้ตามอัธยาศัย

การเรียนรู้ตามอัธยาศัย หมายถึง การที่นักศึกษาศึกษาหาความรู้เอง จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ด้วยความสมัครใจ และสนใจ จากการศึกษาสภาพบริบทของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า มหาวิทยาลัยมีแหล่งความรู้ที่สำคัญ ดังนี้

สำนักหอสมุดกลาง เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ และเป็นแหล่งรวมทรัพยากรทางปัญญา มีบริการสารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้หรือนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างความร่วมมือระหว่างห้องสมุดให้ใช้ทรัพยากร

สารนิเทศด้าน ต่าง ๆ ร่วมกัน มีการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ เพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็วแก่ผู้ใช้บริการ ที่มีหนังสือภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ที่เป็นตำราวิชาการ วารสาร หนังสือพิมพ์ กฤตภาค จุลสาร วัสดุโสตทัศนศึกษา และสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ เปิด ให้บริการทุกวัน ยกเว้นวันนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 08.00 – 21.00 น. ที่นี้จะเป็นแหล่งข้อมูล ที่นักศึกษาสนใจหนังสือ เพราะได้อยากจะอ่านหรือเรียนรู้ก็สามารถทำได้ โดยจะอ่านที่ สำนักหอสมุดหรือยืมไปก็ได้ นอกจากนั้น ยังมีการให้บริการทาง Internet หลายสิบเครื่อง นักศึกษาสามารถเข้าไปท่องเว็บไซต์ต่าง ๆ ตามที่ตนสนใจตามต้องการ ซึ่งจะมีนักศึกษาไป ใช้บริการกันจำนวนมาก นอกจากนั้น ยังมีโสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ยืม เช่น วีดีโอเทป ดัลบิเพป ซึ่งจะมีทั้งวิชาการ สารคดี และอื่น ๆ นับว่าเป็นแหล่งทำให้นักศึกษามีการเรียนรู้ ตามอรรถาจารย์ที่สำคัญยิ่งของมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดประจำคณะ เป็นแหล่งรวมข้อมูลอีกแห่งหนึ่งที่นักศึกษา นิยมใช้เป็นแหล่งทำให้เกิดการเรียนรู้ตามอรรถาจารย์ขึ้น โดยจะมีหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้ บริการประจำคณะ และจะแตกต่างกับห้องสมุดคณะอื่น ๆ คือ จะมีหนังสือที่เกี่ยวข้องกับ คณะนั้นมากกว่า และปัจจุบันนี้ห้องสมุดคณะต่าง ๆ ก็ได้ออนไลน์กับสำนักหอสมุดกลาง ทำให้ทราบได้ว่า จะค้นหาหนังสือเล่มนั้น ๆ ได้จากห้องสมุดคณะใดได้บ้าง และมีคนยืมไปหรือ ยัง และยืมข้ามคณะกันได้ด้วย ห้องสมุดคณะก็เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่ทำให้นักศึกษามีการเรียนรู้ตามอรรถาจารย์

หอพักนักศึกษาก็เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่ทำให้นักศึกษามีการเรียนรู้ ตามอรรถาจารย์ คือ แต่ละหอพักจะมีการให้บริการ Internet สำหรับชาวหอ ซึ่งก็จะมีการใช้ บริการจนแทบไม่ว่าง นอกจากนั้น ยังมีหนังสือพิมพ์และทีวีที่ห้อง Study ซึ่งนักศึกษา สามารถเลือกดูเรื่องราว รายการ ที่ตนต้องการและสนใจได้

นอกจากแหล่งข้อมูลภายในมหาวิทยาลัยแล้ว ภายนอก มหาวิทยาลัยยังมีร้านให้บริการ Internet ทั้งด้านหน้าและด้านหลังมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก บางแห่งเปิดให้บริการถึง 24 ชั่วโมง ค่าใช้บริการ Internet ราคาค่อนข้างถูก คือ 15- บาทต่อชั่วโมง และมีนักศึกษานิยมใช้บริการกันมาก เนื่องจากแหล่งให้บริการ Internet ภาย

ในมหาวิทยาลัยมีไม่เพียงพอ ไม่ต้องรอคิว ราคาไม่แพงมาก และอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย Internet นับเป็นเครื่องมือที่ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัยได้มาก

จากที่กล่าวแล้ว จะเห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการเรียนรู้ตามอัธยาศัยกันได้ง่ายตลอดเวลาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยทำให้นักศึกษาได้มีการพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อชีวิตของตนเองมากขึ้น

2.2.3 กลไกการปรับตัวของนักศึกษา

การที่คนเราจะเปลี่ยนแปลงตนเองนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่เข้ามากระทบกับการดำเนินวิถีชีวิต ซึ่งอาจจะทำให้เกิดผลดี หรือผลเสียได้ กลไกที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา ได้แก่ ตัวแทนการกล่อมเกลாதงสังคม คือ

- (1) ครอบครัว
- (2) มหาวิทยาลัย
- (3) กลุ่มเพื่อน
- (4) สื่อมวลชน

(1) ครอบครัว

เป็นตัวแทนการกล่อมเกลาทงสังคมที่นับว่าสำคัญมาก เพราะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรก ที่ถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามในการหล่อหลอมให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีและกำลังสำคัญของสังคมต่อไป จุดเริ่มต้นของชีวิตที่สำคัญยิ่งในชีวิตวัยเด็กและวัยรุ่นจึงอยู่ที่ครอบครัว โดยมี พ่อแม่ ปู่ ตายาย พี่ ป้า น้า อา และสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้กล่อมเกล่า ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และแลกเปลี่ยนทัศนคติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน เนื้อหาในการถ่ายทอด อบรมสั่งสอนจากครอบครัว ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม และแบบแผนในการดำรงชีวิต รวมทั้งการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อให้กับสมาชิกของครอบครัวทั้งทางตรงและทางอ้อม

จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่แตกต่างกัน จะมีการเรียนรู้แบบแผนของการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากแต่ละครอบครัวจะมีกฎเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับสมาชิกในครอบครัวที่ต้องปฏิบัติเฉพาะไม่

เหมือนกัน นักศึกษาที่มีสภาพครอบครัวแตกแยก เขาจะขาดความอบอุ่น เพราะไม่มีพ่อแม่ที่จะคอยดูแลเอาใจใส่ ไม่มีเวลาให้ความรัก ความอบอุ่นกับลูก ทำให้เขากลายเป็นคนมีปัญหา บางคนก็ชอบอยู่คนเดียว แต่บางคนจะกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เนื่องจากการพบเห็นการทะเลาะเบาะแว้งของพ่อแม่ และเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย อย่างเช่น กรณีของนิมิต ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะสังคมศาสตร์ อยู่หอชาย 2 บอกว่า “ตั้งแต่ผมจำความได้ ผมแทบจะไม่เคยเห็นคุณพ่อ คุณแม่ พูดติดต่อกันเลย เจอหน้ากันเมื่อไร จะเกิดการปะทะคารมอยู่เรื่อย วันดีคืนดีก็จะมีการทุบ ปาข้าวของใส่กัน ผมก็ต้องคอยหลบให้ตี ไม่อย่างนั้นอาจจะถูกลูกหลง หรือไม่ก็วิ่งไปที่บ้านของคุณยาย ผมอายุคนอื่นมาก ทำให้ไม่อยากจะเข้าสังคมเลย อยากอยู่คนเดียว และไม่ชอบให้ใครมายุ่งเกี่ยวกับชีวิตเลย” แต่บางครอบครัวแม้ว่าคุณพ่อ คุณแม่จะหย่า แยกทางกัน แต่คุณพ่อหรือคุณแม่ที่เป็น ผู้รับผิดชอบเลี้ยงดูมีการดูแลเอาใจใส่เขาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะหากมีการตระหนักรู้ ยังต้องดูแลเขาให้ดียิ่งกว่า โดยพยายามทำตัวให้เป็นได้ทั้งพ่อและแม่ในเวลาเดียวกัน ก็อาจจะชดเชยช่วยให้เขายังคงมีความรัก ความอบอุ่นอย่างพอเพียง และทำให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข อย่างเช่น กรณีของวัลย์ลักษณ์ นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 3 คณะสังคมศาสตร์ อยู่หอหญิง 9 บอกว่า “คุณพ่อ คุณแม่แยกทางกัน ตั้งแต่วัลย์ลักษณ์ยังเด็ก ๆ แต่คุณแม่ก็รับผิดชอบดูแลเลี้ยงดูวัลย์ลักษณ์และน้องสาวเป็นอย่างดี คุณแม่คอยเป็นห่วงเห็นใย ให้ความรัก ความอบอุ่น แม้คุณแม่จะมีรายได้ไม่มากนัก แต่ก็ยังพยายามช่วยเหลือส่งเรียนให้วัลย์ลักษณ์และน้องสาวได้เรียนมาจนทุกวันนี้ บางครั้งวัลย์ลักษณ์ก็โกรธและน้อยใจพ่อ แต่เมื่อนึกถึงคุณแม่ที่คอยเฝ้าดูแล อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี เป็นคนมีน้ำใจ ก็ทำให้ทำใจได้ และตั้งใจว่าจะพยายามเรียนให้ดีที่สุด เพื่อจะได้มีอาชีพที่ดี และสามารถเลี้ยงดูคุณแม่ในยามชรา และส่งเสียน้องสาวให้เรียนสูง ๆ ต่อไป”

แต่ในครอบครัวที่แม้ว่าจะอยู่กันพร้อมหน้า พ่อ แม่ ลูก ไม่มีการแตกแยก รักใคร่กลมเกลียวกันมาก แต่พ่อแม่เป็นคนที่ตามใจและยอมให้ลูกทุกอย่างที่ต้องการ โดยไม่กล้าที่จะชี้แนะให้ลูกรู้ว่า การกระทำอย่างใดสมควร การกระทำอย่างใดไม่สมควร กลัวว่าจะเป็นการขัดใจลูก ทำให้เด็กรู้เพียงว่า สิ่งใดที่ตนต้องการและเป็นความพอใจของตน นั่นคือ สิ่งที่พ่อแม่จะต้องให้กับเขา หากมีการขัดใจขึ้นมา เขาก็จะออกอาการโกรธและเกรี้ยวกราด และหากไม่ได้ตั้งใจก็จะขู่จะทำร้ายตนเอง ซึ่งในที่สุดพ่อแม่ก็ต้องยอม

ตามใจเช่นเคย ผลปรากฏว่า เขากลายเป็นคนที่มึปัญหาทางจิต ต้องไปพบจิตแพทย์ขอคำแนะนำปรึกษาอยู่ตลอดเวลา และต้องรับประทานยารักษาอยู่เสมอ ครอบครัวเปลี่ยนจากที่เคยรักใคร่กลมเกลียว กลายเป็นครอบครัวที่มีแต่การทะเลาะเบาะแว้ง ต่างโทษกันที่ยอมตามใจลูกตัวเองจนเกินไป ทำให้ลูกเสียคนเช่นนี้ ศิริ นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 4 คุณแม่มีอาชีพเป็นครู คุณพ่อรับราชการต่างจังหวัด คุณแม่ของศิริเล่าให้ฟังว่า “ดิฉันคิดไม่ถึงเลยว่าเหตุการณ์จะกลับกลายเป็นเช่นนี้ไปได้ ดิฉันยอมทุ่มเททั้งกายและใจให้ศิริ ยอมทำงานเหน็ดเหนื่อยให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเขาใจใส่เป็นอย่างดี แทบจะเรียกได้ว่ายังไม่ให้ใด ๆ ไรไม่ให้อดเลย ขอให้เขามีความพอใจก็เพียงพอแล้ว แต่เดี๋ยวนี้เขากลายเป็นคนมีปัญหาที่หนักมาก แก่ไขค่อนข้างยาก คุณพ่อของเขาก็โทษดิฉันเสมอว่า เป็นเพราะดิฉันตามใจลูกมากจนเกินไป เลยทำให้เขาเสียคนแบบนี้ ดิฉันเสียใจจริง ๆ”

และในบางกรณี แม้ว่าพ่อแม่จะอยู่ด้วยกัน แต่ปล่อยปะละเลย ไม่ดูแลเอาใจใส่ลูก ทำให้เขาหาทางออกโดยการคบเพื่อนและเลียนแบบเพื่อน เพื่อจะได้มีเพื่อน จึงทำตามแบบอย่างเพื่อนในทุก ๆ ด้าน ซึ่งหากเขาคบเพื่อนดี ก็จะทำให้ชีวิตของเขาไม่น่าเป็นห่วง เพราะยังอยู่ในกรอบประเพณีอันดีงาม แต่หากเขาไปคบเพื่อนไม่ดี เขายอมเลียนแบบพฤติกรรมของเพื่อน เพื่อจะได้เข้าพวกได้ ก็อาจทำให้เขาติดเหล้า บุหรี่ และหากมีการเที่ยวกลางคืน และไม่ระมัดระวังเรื่องเพศสัมพันธ์ ก็อาจจะทำให้เป็นโรคร้ายได้ในที่สุด

ส่วนนักศึกษาที่อยู่ในครอบครัวที่คุณพ่อ คุณแม่อยู่ด้วยตัวน มีความรักความอบอุ่น สมาชิกของครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสม ไม่ตามใจเขาจนเกินไป มีการคอยชี้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดอยู่ตลอดเวลา หากเขาทำไม่ถูกก็มีการอบรมสั่งสอนด้วยความรักและอดทน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อแม่มีการประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกเห็น รวมทั้ง มีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์กว้างไกลให้แก่เขา แต่ละคนก็มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี และมีฐานะทางการเงินที่ดีพอสมควร ครอบครัวที่มีความพร้อมดังกล่าว ย่อมจะส่งผลดีกับครอบครัวไปด้วย ดังเช่น กรณีของวีระ อยู่ชั้นปี 4 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง ทางบ้านมีฐานะค่อนข้างดีมาก และคุณพ่อ คุณแม่มีความรักที่ติดต่อกัน คอยดูแลเอาใจใส่ตัวเขาอยู่เสมอ สามารถพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง ซึ่งวีระกล่าวว่า “คุณพ่อ คุณแม่เป็นนักธุรกิจ และจะคอยดูแลเอาใจใส่ว่ากล่าวตักเตือนเรื่องการ

เรียนอยู่เสมอ เขามีความสนิทสนมกับพ่อแม่มาก สามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง และขณะนี้ เขามีความพอใจกับผลการเรียนของเขามาก เพราะอยู่ในระดับดี”

คุณแม่ของอริษพร นักศึกษาชั้นปี 2 คณะมนุษยศาสตร์ ซึ่งมีพ่อแม่ที่มีความพร้อม มีความรักใคร่กันภายในครอบครัวเป็นอย่างดี และครอบครัวมีฐานะปานกลาง กล่าวว่า “ ดิฉันภูมิใจในอริษพรมาก ที่เป็นเด็กดี เชื่อฟังพ่อแม่ ในครอบครัวจะพูดกันด้วยเหตุผล ดิฉันพยายามให้ความใกล้ชิด ความเป็นกันเอง และพยายามให้เขารู้ว่าเรารักและเป็นห่วงเขา ดังนั้น เมื่อเขามีปัญหาอะไร เขาก็จะเล่าให้ฟัง โดยไม่ปิดบัง ทำให้เราได้ช่วยเขาแก้ปัญหา และดิฉันจะคอยอบรมให้เขาคบเพื่อนที่ดี รู้จักให้คุณค่าของการได้มีโอกาสเรียนหนังสือ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้เขาเห็นตลอดเวลา และเวลานี้ ได้เห็นเขาเป็นคนดี ดิฉันมีความภูมิใจมาก”

(2) มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถานศึกษาระดับสูง ซึ่งมีภารกิจหลัก ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถานศึกษาที่ถ่ายทอด ความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์ชีวิตให้แก่นักศึกษา โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย การจัดระบบการบริหาร หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลทางการศึกษาและสัมฤทธิ์ผล การพัฒนานักศึกษา การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สื่อการสอนและอุปกรณ์การศึกษาและวิจัย ห้องสมุดและระบบสารสนเทศ สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ งบประมาณ และหอพักนักศึกษา

การสอนมีการมุ่งเน้นเนื้อหาตามหลักสูตรการเรียนการสอน และส่งเสริมให้นักศึกษาพยายามหาความรู้และค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนค่อนข้างอิสระ และลักษณะการสอนที่เป็นการบรรยายในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ในบางรายวิชาทำให้อาจารย์ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง นักศึกษาไม่สามารถใกล้ชิดอาจารย์ การถามปัญหาที่ไม่เข้าใจก็เป็นไปได้ยาก จึงทำให้ขาดบรรยากาศของการเรียนที่ดี

มหาวิทยาลัยมีส่วนสำคัญในการกล่อมเกล่าและหล่อหลอม

นักศึกษาให้มีความรู้ทางวิชาการและแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แม้ว่ากฎระเบียบของมหาวิทยาลัยที่ใช้บังคับและควบคุมพฤติกรรมของนักศึกษาจะมีความเข้มงวดมาก แต่ก็ยังมีนักศึกษาที่ละเมิดกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย โดยประพฤติดิฉินัยนักศึกษายูบอวย ๆ เช่น การแต่งกาย การทะเลาะวิวาท การพนัน การเสพสิ่งเสพติด การลักขโมย เป็นต้น จากข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยวินัยนักศึกษา พ.ศ.2515 การทำโทษนักศึกษาที่กระทำผิดวิจัยมี 5 สถาน คือ ตักเตือน ทำทัณฑ์บน ให้พักการศึกษาชั่วคราวมีกำหนดตั้งแต่ 1 ภาคการศึกษา ถึง 3 ปีการศึกษา ะงับการเสนอให้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร มีกำหนดตั้งแต่ 1 ภาคการศึกษา ถึง 3 ปีการศึกษา และโทษขั้นสูงสุด คือ ลบชื่อออกจากการเป็นนักศึกษา การทำโทษนักศึกษาเป็นเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนในการกำกับดูแลและควบคุมความประพฤติ ตลอดจน การเรียนรู้พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาได้บ้าง ซึ่งเจ้าหน้าที่หอพักชายเล่าให้ฟังว่า “ขนาดข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเข้มงวด และมีบทลงโทษรุนแรงขนาดนี้ ก็ยังพบนักศึกษาทำผิดวินัยอยู่บ่อย ๆ ”หรืออย่างกรณีของธีระพันธ์ นักศึกษาชายชั้นปีที่ 3 ซึ่งพักอยู่หอชายเล่าให้ฟังว่า “ครั้งหนึ่งเคยอยู่กับเพื่อนร่วมห้อง เขาชอบดื่มเหล้า สูบบุหรี่ในห้องมาก จึงต้องย้ายห้องใหม่”

ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ควบคุม ดูแล ความประพฤติของนักศึกษา มักจะไม่ใช่ที่พึงพอใจของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมชอบฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ซึ่งจะทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยภายในมหาวิทยาลัย ตามจุดต่าง ๆ รวมทั้งตามหอพักด้วย และการจราจรภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยมีระเบียบให้รถที่จะผ่านเข้าออกมหาวิทยาลัย จะต้องมียุติบัตรอนุญาต ถ้าไม่มีก็ต้องวางบัตรประจำตัว เช่น บัตรประชาชน บัตรนักศึกษา ซึ่งทำให้เสียเวลา และเวลาจะออกก็ไม่สามารถออกประตูอื่นได้ ต้องออกประตูที่เข้า เพื่อขอรับบัตรประจำตัวคืน โดยเฉพาะเวลาที่นักศึกษาต้องการความเร่งรีบ จะเกิดอาการไม่พอใจเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งเครียดมาก อย่างกรณีของฤทธิ์ นักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ ซึ่งอยู่หอชาย 5 กล่าววว่า “ไม่รู้จะเคร่งครัดไปทำไม ไม่รู้จักใช้หมอง

(สมอง) พิจารณาเลยว่า พวกเราจะต้องรีบไปให้ทันสอบแต่ต้องมาเสียเวลากับเรื่องไร้สาระ” บางคนถึงกับทะเลาะกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเลยก็มี

นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพักมหาวิทยาลัย บางส่วนจะไม่ชอบ อาจารย์แม่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ดูแลหอพักให้นักศึกษาอยู่กันอย่างสงบสุขภายใต้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับหอพัก นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การประพาศผิดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหอพักนักศึกษาจะถูกลงโทษ 3 สถาน คือ ตักเตือน ทัณฑ์บน และตัดสิทธิ์การอยู่หอพัก ซึ่งก็ยังคงมีนักศึกษาทำผิดอยู่บ่อย ๆ ส่วนเจ้าหน้าที่หอพักจะถูกเกลียดชังเพราะเป็นผู้รายงานเรื่องต่าง ๆ ให้กับอาจารย์แม่บ้านอีกต่อหนึ่ง

การประเมินผลการศึกษา โดยหลักการอาจารย์ผู้สอนจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการประเมินผลที่ชัดเจน ยุติธรรม แต่ในทางปฏิบัติจะมีการพบเห็นอยู่เสมอว่า อาจารย์ ผู้สอนมีความอยุติธรรม เลือกปฏิบัติกับนักศึกษา และเมื่อนักศึกษาร้องขอความเป็นธรรม ก็ไม่ได้รับการตอบสนอง อาจารย์บางท่านจึงได้รับการกระทำตอบโต้ด้วยวาจา หยาบคาย และบางครั้งถึงกับถูกนักศึกษาทำร้ายร่างกาย ซึ่งปัญหานี้ก็ยังพบได้บ่อย ๆ ภายใต้มหาวิทยาลัย

สื่อการสอน อุปกรณ์การศึกษาและวิจัย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยทั้งในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และสถานที่ที่นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ห้องสมุดที่มีหนังสือหรือเอกสารใช้ค้นคว้าจำนวนมากพอเพียง และระบบสารสนเทศที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และมีให้บริการอย่างสงพอเพียง ก็จะช่วยสนับสนุนด้านการเรียน อารมณ์ และสังคมของนักศึกษาได้พอสมควร จะช่วยทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจมากขึ้น

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ อาคาร สถานที่ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องประชุม ห้องสัมมนา ห้องพักอาจารย์ ห้องน้ำ หอพัก มีมาตรฐานและเพียงพอ และบริเวณภายใต้มหาวิทยาลัยที่สร้างบรรยากาศเชิงวิชาการ ส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างวิถีชีวิตของการให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เช่น มีสนาม ดันไม้ ถอน ไฟฟ้า เพียงพอ มีการจราจรที่คล่องตัว เป็นระเบียบ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ออก

กำลังกาย เล่นกีฬา เล่นดนตรี สร้างสรรค์งานศิลปะและกิจกรรมอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน และการดำรงชีวิตของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยเป็นกลไกที่สำคัญมากประการหนึ่งที่จะทำให้นักศึกษาเกิดการปรับตัวทางสังคม ซึ่งหากนักศึกษาปรับตัวได้ ก็จะสามารถอยู่ในสังคมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ จนสำเร็จการศึกษา แต่หากคนใดไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะเกิดความทุกข์ ความไม่สบายใจ ความคับข้องใจ โดยอาจจะลาออกหรือทำลายชีวิตของตนเองได้

(3) กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็ได้แก่ การชักชวน แนะนำจากเพื่อน ทางอ้อมก็ได้แก่ การสังเกต เลียนแบบเพื่อน เพื่อปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน เพื่อให้กลุ่มเพื่อนยอมรับ เพื่อเป็นกลไกการปรับตัวที่สำคัญยิ่งของนักศึกษา เพราะในวัยนี้ จะมีความเชื่อถือ ไว้วางใจเพื่อนมากกว่าครอบครัว ครู อาจารย์ และคนอื่น ๆ บางคนถึงกับยอมทำทุกอย่างเพื่อเพื่อนได้ อีกทั้ง นักศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างจังหวัด ห่างไกลจากครอบครัว ทำให้เพื่อนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในชีวิตของเขา ดังนั้น ถ้าหากวัยรุ่นมีการคบเพื่อนที่ไม่ดี ก็จะนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาแก่ตนเองและสังคม แต่ถ้าคบเพื่อนดี ก็จะช่วยส่งเสริมชีวิตซึ่งกันและกันให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

กลุ่มเพื่อนมีบทบาทต่อการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของนักศึกษาเป็นอย่างมาก และเนื่องจากกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดสนิทสนมและเข้าใจกันมากกว่ากลุ่มอื่น การติดต่อสื่อสารกันจะทำได้ดีและรวดเร็ว ดังนั้น โอกาสที่นักศึกษาจะรับเอา รูปแบบพฤติกรรมของเพื่อนค่อนข้างสูง ในขณะเดียวกัน การชักจูงและการแนะนำจากเพื่อนจะยอมรับและเชื่อตามง่าย การกลมกลืนทางสังคมระหว่างเพื่อนจึงเป็นไปอย่างรวดเร็วและแนบแน่น ดังเช่น ธีระพันธ์ นักศึกษาชายชั้นปีที่ 3 เล่าให้ฟังว่า “พวกเราจะมี

การจับกลุ่มกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เวลาสอบก็ช่วยติวกัน เวลาเพื่อนให้เลี้ยงข้าวก็
จะเลี้ยง เพราะคิดว่า เพื่อนมีความสำคัญต่อชีวิตเขาทั้งในรั้วมหาวิทยาลัยและในอนาคต

ชีวิตประจำวันของนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาที่อยู่หอพัก จะมี
เพื่อนเป็นสำคัญ พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ได้แก่ การบริโภคและการ
นันทนาการ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ในกลุ่มเพื่อนมักจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยมีเพื่อน
ชักชวน แนะนำ และเป็นแบบอย่างให้ประพฤติตนเอง เช่น การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าตามสมัย
นิยม การใช้ของราคาแพงมีयीหือ แม้ว่าแพงเท่าใดก็จะพยายามชวนชวชวยซื้อมาให้ได้ การ
บริโภคอาหารที่มีชื้อ เป็นที่นิยมและราคาแพง เช่น ไก่ทอด KFC ร้าน MISTER DONUT
ร้าน PIZZA HUT ร้านขายนมสด ร้านขายชามุก เมื่อเพื่อน ๆ ชวน ก็จะไปให้ได้ ไม่ว่าตัว
เองจะชอบรับประทานหรือดื่มหรือไม่ก็ตาม ก็จะต้องไปให้ได้ เพียงเพื่อให้เพื่อนเกิดการยอมรับ
และจะได้สามารถพูดคุยเรื่องต่าง ๆ ได้ ทำให้เพื่อนมีความพึงพอใจและยอมรับเขาเป็น
พวก ไม่ว่าจะสภาพเศรษฐกิจ ครอบครัวยจะไม่ดีก็ตาม เขาก็จะพยายามเก็บรวบรวมเงินเพื่อจะ
ได้มีไว้ใช้จ่ายกับเพื่อนได้

ค่านิยมในการใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์มือถือ
วิทยุ ติดตามตัว คอมพิวเตอร์ นักศึกษาจำนวนมากที่มีการใช้โทรศัพท์มือถือหรือไม่อย่าง
น้อยก็ต้องมีวิทยุติดตามตัว ส่วนใหญ่การติดต่อสื่อสารก็มักจะติดต่อกับเพื่อน ๆ เพราะเห็น
เพื่อนมีโทรศัพท์มือถือก็จะมีให้ได้บ้าง เช่น สมพงษ์ นักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 3 อยู่หอชาย 3
คณะสังคมศาสตร์ บอกว่า “จำเป็นต้องมี เพราะเพื่อน ๆ คนอื่นเขามีกัน เอาไว้โทรติดต่อ
หากันได้ทันทีเมื่อต้องการ แต่ที่สำคัญก็คือ ทำให้ตัวเองดูโก้ เท่ห์ ดูดี เหมือนกลุ่มในชั้น
ไฮโซ ต้องประหยัดค่าใช้จ่ายส่วนตัวด้านอื่นก็ยอม” มีนักศึกษาจำนวนมากที่คิดเช่นนี้ แต่
รายได้จริง ๆ ของตนไม่พอกับรายจ่าย ในที่สุดก็ต้องขายไป ส่วนบางรายก็ใช้วิธีซื้อแบบ
ที่มีโปรโมชั่น แคมเวลาโทรฟรี เขาก็จะนำมาให้บริการกับพวกนักศึกษาด้วยกัน ซึ่งจะพบ
เห็นได้ตามร้านนี้ ตามใต้หอพักนักศึกษาด้านหน้ามหาวิทยาลัยและด้านหลังมหาวิทยาลัย
โดยคิดอัตราเป็นนาทีละ 3.- บาท บ้าง 4.- บาท บ้าง ซึ่งก็มีนักศึกษาไปใช้บริการกันมาก
เพราะถูกกว่าใช้โทรศัพท์ทั่วไป ซึ่งบางจุดจะอยู่กันเป็นกลุ่มก็มี เพราะพวกเขาจะมีโทรศัพท์
ที่ซื้อแตกต่างกัน และเหมาะที่จะใช้สำหรับติดต่อในแต่ละที่ต่างกันไป รายได้ค่อนข้างดีมาก

ถึงแม้บางครั้งจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจจับ เขาก็ยอมเสี่ยง เพื่อให้มีรายได้เสริม และยังใช้เป็นค่าใช้จ่ายของโทรศัพท์ที่พวกเขาต้องการมีไว้กันด้วย

กลุ่มเพื่อน บางกลุ่มจะชอบไปใช้บริการ Internet ที่ให้บริการทั่วไป ซึ่งจะมีให้บริการดังกล่าวมากบริเวณหน้ามหาวิทยาลัย อัตราชั่วโมงละ 15.- บาท เพื่อนกลุ่มนี้มักจะชักชวนกันไป ซึ่งทำให้เขาได้มีกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น และยังได้ขยายเครือข่ายกลุ่มเพื่อนมากขึ้น โดยการติดต่อกันด้วย ICQ หรือ Purch ซึ่งมีนักศึกษาจำนวนมากที่ได้เพื่อนจากพฤติกรรมนี้ ซึ่งในตอนแรกก็จะมี การติดต่อกันเพียงผิวเผิน และส่วนใหญ่จะไม่ค่อยบอกความจริงกัน ข้อมูลที่ส่งติดต่อกันจะเป็นการปั้นแต่งขึ้น เพื่อดึงดูดให้คนที่ติดต่อกันเกิดความ สนใจในเขาและติดต่อกันมากขึ้นต่อไป ซึ่งในที่สุด อาจจะมีการพบปะพูดคุยกันโดยตรง กลายเป็นเพื่อนกันต่อไป ซึ่งศิริ บอกว่า “แต่ก่อนเธอไม่ค่อยมีเพื่อนเพราะเหงามาก แต่หลังจากที่ได้ใช้บริการ ICQ และ Purch แล้ว ทำให้เรามีเพื่อนและไม่รู้สึกเหงาอีก เพราะมีเพื่อนพูดคุยด้วย รับฟังความคิดเห็นของเขาบ้าง เขารับฟังเราบ้าง ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นำไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไปได้อีก

พฤติกรรมอีกแบบหนึ่งที่กลุ่มนักศึกษาบางกลุ่มชอบกระทำเพื่อผ่อนคลายความเครียด แล้วยังเป็นการสร้างความสนิทสนมระหว่างเพื่อนมากขึ้น คือ การเที่ยวสถานบันเทิง เช่น เชน ฝับ คาราโอเกะ พวกเขามีความรู้สึก ว่า นอกจากการศึกษาเล่าเรียนที่เคร่งเครียดแล้ว ก็ควรจะได้มีการพักผ่อนคลายเครียดด้วยการชักชวนกันไปเที่ยวสถานบันเทิงเหล่านี้ ซึ่งเป็นวิธีทางหนึ่งที่ทำให้เขาได้มี การพบปะพูดคุยกัน ซึ่งนอกจากจะได้รับความสนุกสนานแล้ว ยังได้ทำให้เขามีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ก่อให้เกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น และเพื่อนที่สนิทสนมกันมากเหล่านี้ ก็จะเป็นเพื่อนที่คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันอีกด้วย อย่างเช่น กรณีของ วลัยลักษณ์ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะสังคมศาสตร์เล่าให้ฟังว่า “ชอบไปเที่ยวคาราโอเกะกับเพื่อนๆ เพราะเห็นว่า เป็นการผ่อนคลายความเครียดจากการเรียนอย่างหนักแล้ว ยังได้มีเพื่อนฝูงพูดคุยกันอย่างสนุกสนานเฮฮาอีก”

(4) สื่อมวลชน

สื่อมวลชน หมายถึง สื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ สิ่งพิมพ์

ต่าง ๆ

สื่อมวลชน เป็นกลไกที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง สื่อมวลชน เป็นกลไกที่เสนอข้อมูลข่าวสารทั้งในสิ่งที่ เป็นสารระบับนเทิง และโฆษณาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ และการค้าเป็นหลักรสำคัญ สื่อมวลชนมีบทบาทต่อชนทุกวัยและทุกชนชั้น และเข้าถึงเกือบทุกที่ของประเทศไทย

สื่อมวลชนมีบทบาทต่อการรับรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของนักศึกษาเช่นกัน สื่อมวลชนในปัจจุบันจะเน้นวิทยุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ สื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์ สื่อเหล่านี้มีส่วนปลูกฝังค่านิยม โน้มหน้าวให้ นักศึกษามีความใฝ่ฝันตามต้นแบบของโฆษณา

จากการศึกษาพบว่าสื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ และสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อต้นแบบที่มีผลต่อการปรับตัวของนักศึกษามาก เพราะเป็นสื่อที่มีภาพที่น่าเร้าใจ น่า สนใจ และมีเสียง มีการโฆษณาที่ซ้ำ ๆ ทำให้จำได้ง่าย มีการให้รางวัล เป็นการจูงใจ โน้มหน้าวให้นักศึกษามีการสังเกต ใส่ใจและเก็บจำ เลียนแบบการกระทำตามทัศนคติ และ ค่านิยมของต้นแบบที่แสดงออกให้เห็น ในขณะที่เดียวกันได้มีการชักชวนในกลุ่มเพื่อน ทำให้ เกิดการเลียนแบบพฤติกรรม ทั้งฟังประสงค์และไม่ฟังประสงค์อย่างกว้างขวาง

ผลจากการสัมภาษณ์ อธิษพร เล่าให้ฟังว่า "ทุกวันนี้จะต้องดูทีวีทุก วัน นับได้ว่าเป็นสื่อสำคัญกว่าสื่ออื่น เพราะว่าโทรทัศน์จะมีภาพที่สวยงาม และสร้างสรรค์ เพราะมีรูปภาพประกอบ ทำให้เห็นภาพพจน์จริง จากการชักชวนซ้ำแล้วซ้ำอีก มีการ ชักชวนให้นำลอง หากโฆษณาก็อาจจะใช้ดารานักร้องที่มีหน้าตาสวยงาม หน้าตาหล่อเหลา มีการฉายซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ทำให้ง่ายแก่การจำ ติดใจ และรายการก็จะมีรางวัลมาหลอกล่อ ทำ ให้คนชมยิ่งอยากทำให้เร็วยิ่งขึ้น" นักศึกษาชอบที่จะแต่งตัวใส่เสื้อผ้า และของใช้ที่มีราคา แพง รวมทั้งพวกเครื่องประดับต่าง ๆ นาฬิกาและรองเท้ายี่ห้อที่มีชื่อ และมีราคาแพงมาก นักศึกษาบางกลุ่มก็อยากที่จะให้ตนเหมือนดาราที่ตัวเองชื่นชอบ ก็ยอมลงทุนทุกวิถีทาง แม้ ว่าบางสิ่งนั้นจะแพงเพียงใดก็จะต้องพยายามเสาะแสวงหาเงินมาเพื่อจะได้มีเงินซื้อของที่ตน

ต้องการมาสนองความต้องการของตนเองให้ได้ อย่างเช่น วลัยลักษณ์ นักศึกษาหญิง 9 เล่าให้ฟังว่า “ชอบมากเลยที่จะซื้อเสื้อผ้าตามห้าง สรรพสินค้า ถือว่าเป็นของห้าง แม้ว่าเงินจะไม่ค่อยมี แต่เพื่อให้เข้ากับเพื่อนได้ ก็จะต้องพยายามขวนขวายหามา เพื่อจัดซื้อให้ได้ การได้บริโภคสินค้าที่ตนต้องการได้ จะมีความรู้สึกภูมิใจอย่างยิ่ง และมีความมั่นใจในการเข้าสังคมได้อย่างสง่างามเลย”

การบริโภคสินค้าและอาหารที่มีการใช้สื่อมวลชน ประชาสัมพันธ์กันอย่างไม่จำกัดงบประมาณ และแข่งขันกันเอง ต่างจะเอาชนะซึ่งกันและกัน ทำให้บางครั้งขาดสำนึกในความเป็นสื่อมวลชน การบริโภคสินค้าและอาหารมีผลต่อทัศนคติ ค่านิยม และการตัดสินใจซื้อของนักศึกษาเป็นอย่างมาก นักศึกษาเป็นวัยที่กระตือรือร้น ช่างคิด ช่างฝัน จึงง่ายต่อนักศึกษาที่มีความอยากรู้อยากลอง และอยากได้ชื่อว่า เป็นคนรุ่นใหม่ ทันสมัย นิยมอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น เมื่อได้รับการกระตุ้นจากสื่อต่าง ๆ ยิ่งสื่อต่างกัน โฆษณาซ้ำแล้วซ้ำอีก ยิ่งเป็นการยั่วยุให้พวกเขาอยากได้หรืออยากใช้สินค้าชนิดนั้นมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการได้เลียนแบบดาราที่ตนชื่นชอบ เรียนรู้รูปแบบโฆษณาที่แปลกน่าสนใจ และเลียนแบบผู้มีชื่อเสียงในสังคมมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการเน้นย้ำให้นักศึกษาเกิดความต้องการในสินค้าประเภทนั้นมากยิ่งขึ้น โดยบางครั้งก็ไม่คำนึงถึงว่า พวกตนเองยังหาเงินเองไม่ได้ และบางคนฐานะทางบ้านก็ไม่ดี แต่เขาจะถือว่า สิ่งเหล่านี้เป็นสาระสำคัญอย่างยิ่ง ที่เขาจะต้องกระทำให้ได้ ซึ่งทำให้กลายเป็นแบบของพฤติกรรมของนักศึกษาซึ่งรับมาโดยไม่รู้สึกรู้ตัว ดังเช่น วลัยลักษณ์ นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 3 คณะสังคมศาสตร์ อยู่หอหญิง 9 ในขณะที่ฐานะทางบ้านของวลัยลักษณ์มีฐานะปานกลาง จึงไม่สามารถส่งเงินให้วลัยลักษณ์มีเพียงพอที่จะใช้เที่ยวเตร่ได้ เธอจึงหางานทำหลังจากเลิกเรียน ซึ่งก็มีรายได้เพิ่มมาอีกประมาณ 2,000.- บาท/เดือน โดยการไปทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟอาหารตามร้านอาหาร เธอกล่าวว่า “ชอบมากเลยที่ได้ไปผ่อนคลายความตึงเครียด โดยการออกไปเที่ยวคาราโอเกะอยู่บ่อย ๆ และได้แต่งตัวทันสมัยนิยม ทำให้สามารถเข้ากับเพื่อนได้ เพราะเพื่อนเป็นคนสำคัญ ไม่ว่าเขาจะไปไหนกันก็จะต้องไปด้วย”

ตอนที่ 3 ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัย เชียงใหม่

1. ความสามารถในการปรับตัวทางด้านการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางด้านการเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.50) ประกอบด้วย ความสามารถในการปรับตัวย่อมมีความสัมพันธ์กับวิชาที่เรียนในปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย = 3.77) ใช้อุปกรณ์การเรียนประกอบ (ค่าเฉลี่ย = 3.62) ดูได้จากผลการเรียนที่ผ่านมา (ค่าเฉลี่ย = 3.59) และกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง คือ ดูได้จากงานที่อาจารย์สั่ง และส่งได้ทันกำหนดเวลา (ค่าเฉลี่ย = 3.03) ทั้งนี้ อาจจะเป็นไปได้ว่า นักศึกษาไม่มีการเอาใจใส่กับการสั่งงานเท่าที่ควร และอาจเป็นไปได้ว่า ระบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน อาจารย์ที่สอนแต่ละวิชามักจะสั่งให้นักศึกษาทำรายงานส่งอย่างน้อย 1 ฉบับ ซึ่งการทำรายงานจำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าพอสมควร และยิ่งกว่านั้น ยังต้องพิมพ์รายงานด้วยคอมพิวเตอร์ หากนักศึกษาคนใดมีเครื่องคอมพิวเตอร์เอง ก็ต้องใช้เวลาในการพิมพ์ ส่วนคนที่ไม่มีเครื่องก็ต้องจ้างคนอื่นพิมพ์ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งปกติบางคนก็มีเงินไม่พอใช้สำหรับชีวิตประจำวันอยู่แล้ว บางครั้งจึงจำเป็นต้องรอให้มีเงินก่อน จึงจะสามารถพิมพ์รายงานส่งอาจารย์ได้ ทำให้เป็นสาเหตุ ที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาไม่สามารถส่งงานได้ทันเวลาตามที่อาจารย์กำหนดไว้

(ตาราง 10)

ตาราง 10 ความสามารถในการปรับตัวทางด้านการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย
เชียงใหม่

ความสามารถในการปรับตัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ย่อมสัมพันธ์กับวิชาที่เรียนในปัจจุบัน	3.77	1.04	มาก
2. ใช้อุปกรณ์การเรียนประกอบ	3.62	0.86	มาก
3. ดูได้จากผลการเรียนที่ผ่านมา	3.59	0.85	มาก
4. ดูได้จากงานที่อาจารย์สั่งและส่งได้ทันกำหนด เวลา	3.03	0.99	ปานกลาง
รวม	3.50	0.61	มาก

นอกจากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ อธิษพร นักศึกษาหญิง ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์ ซึ่งได้เล่าให้ฟังว่า “ในตอนแรกที่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยมีปัญหามากในการจดเลคเชอร์ เพราะจะไม่ทัน ฟังอาจารย์บรรยายก็ไม่ทัน เพราะอาจารย์จะพูดไปเรื่อย ๆ รู้สึกว่าตัวเองจะแย่แล้ว พอดีว่า มีพี่ Room mate เป็นคนใจดี เลย์ปรึกษาพี่เขาว่าจะทำอย่างไรดี พี่เขาจึงช่วยแนะนำว่า จะต้องพยายามฟังและจับใจความให้ได้ และโน้ตย่ออย่างไรก็ได้ ขอให้เราอ่านแล้วเข้าใจ และถ้าเรียนไม่เข้าใจ ก็มีใจกล้าถามอาจารย์ได้ แต่ถ้าไม่กล้าถาม ก็จะต้องพยายามหาเพื่อนที่เรียนวิชาเดียวกัน เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนเลคเชอร์เพิ่มเติมกันได้ และควรจะหากลุ่มเพื่อน เพื่อจะได้ช่วยกันติวก่อนสอบ” อธิษพรได้ทดลองปฏิบัติตามคำแนะนำของพี่ร่วมห้อง ซึ่งก็ช่วยได้มากพอสมควร อธิษพรรู้ว่า ตัวเองเป็นคนเขียนหนังสือช้า เธอจึงพยายามเขียนให้ไวขึ้น และพยายามฝึกจับใจความ เพื่อจักได้โน้ตย่อได้ทันและเข้าใจด้วย แต่อธิษพรบอกว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องมีเพื่อน ซึ่งจะช่วยให้สามารถยืมเลคเชอร์และถามในส่วนที่ไม่เข้าใจกันได้ ในการปรับตัวดังกล่าว เธอใช้เวลาประมาณ 3 เดือน จึงสามารถปรับตัวให้จดเลคเชอร์ได้ทัน ฟังอาจารย์แล้วจับใจความทัน ขณะนี้ เธอไม่รู้สึกหนักใจอีกต่อไปแล้ว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า อธิษพรมีความสามารถในการปรับตัวทางด้านการเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ความสามารถในการปรับตัวทางด้านกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางด้านกิจกรรมโดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวได้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.33) คือ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย = 3.14) มีเงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 3.13) เลือกเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมตามเพื่อน (ค่าเฉลี่ย = 2.98) และมักเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 2.63) โดยข้อสังเกต คือ กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวได้อยู่ในระดับมาก คือ การเข้าร่วมกิจกรรมที่นักศึกษาเห็นว่า มีประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (ค่าเฉลี่ย = 3.55) แสดงว่า การจะเข้าร่วมกิจกรรมใด นักศึกษาจะมีการพิจารณาไตร่ตรองก่อนว่า กิจกรรมนั้น ๆ มีวัตถุประสงค์อย่างไร จึงจะตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม มิใช่มีกิจกรรมอะไรก็เข้าร่วมไปเรื่อยเปื่อย (ตาราง 32)

ตาราง 11 ความสามารถในการปรับตัวทางด้านกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่

ความสามารถในการปรับตัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. เข้าร่วมกิจกรรมที่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อสังคม ส่วนรวม	3.55	0.79	มาก
2. สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัย จัดอยู่เสมอ	3.14	0.81	ปานกลาง
3. มีเงินสำหรับการใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างเพียงพอ	3.13	1.41	ปานกลาง
4. เลือกเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมตามกลุ่มเพื่อน	2.98	1.39	ปานกลาง
5. มักเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	2.63	0.86	ปานกลาง
รวม	3.33	0.56	ปานกลาง

นอกจากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วีระ นักศึกษาชายชั้นปีที่ 4 ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับการปรับตัวทางด้านกิจกรรมว่า “ในตอนแรกผมไม่ชอบเข้าร่วมทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัยนัก เพราะเห็นว่าเสียเวลา ไม่ได้ประโยชน์อะไร สู้อาเวลาไปทำอย่างอื่นจะดีกว่า ตั้งแต่เมื่อสมัยเรียนอยู่ปี 1 จะพยายามหลบรุ่นพี่ ไม่อยากจะต้องปฏิเสธเมื่อรุ่นพี่มาชวน ดังนั้น ถ้าเป็นกิจกรรมที่ไม่บังคับ ก็จะไม่ค่อยเข้าร่วมเท่าใดนัก และถ้าบังคับก็จะเข้าร่วมแบบเสียไม่ได้จน พี่ ๆ และเพื่อน ๆ รู้กันดี แต่มีวันหนึ่ง เมื่อตอนเรียนอยู่ปี 2 เพื่อนชวนให้เข้าชมรมอาสาพัฒนา พอดีเห็นมีเวลาว่าง และเพื่อนคนนี้ก็สนิทกัน เคยชวนอยู่บ่อย ๆ ตอนนั้นแข็ง ๆ ก็เลยไปก็ไป และเมื่อได้มีโอกาสเข้าค่ายอาสาพัฒนา มีการไปช่วยพัฒนา ให้ความรู้กับชาวบ้าน สัมผัสชีวิตชาวชนบท ซึ่งจะมีการดำเนินชีวิตต่างจากชาวเมือง ยังมีความเป็นวัฒนธรรมไทยให้ได้เห็นกันอยู่ และชาวบ้านก็มีอัธยาศัยดีต่อนักศึกษามาก ทำให้รู้สึกว่าการได้มีโอกาสใช้ความรู้ ช่วยเหลือพัฒนาประเทศชาติ เป็นสิ่งที่น่าภูมิใจอย่างยิ่งเพียงใด นอกจากนั้น ในขณะที่ยกถ่ายอาสาฯ ก็เป็นโอกาสที่ดีอีกอย่าง คือ อาจารย์และนักศึกษาได้

มีเวลาที่จะพูดคุยกันในเรื่องต่าง ๆ ด้วย ทำให้ช่วยลดช่องว่าง และเกิดความเข้าใจกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษามากยิ่งขึ้น หลังจากนั้น เมื่อมีการจัดค่ายอาสาที่ได้ก็จะพยายามไปให้ได้ เพราะเห็นว่า ชีวิตในมหาวิทยาลัยไม่ใช่เพียงแต่หาวิชาความรู้แต่ในห้องสี่เหลี่ยมเท่านั้น ยังมีสนามที่น่าสนใจให้ไปสัมผัสอีกมากมาย”

ดังนั้น จะเห็นว่าวีระมีความสามารถในการปรับตัวทางด้านกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

3. ความสามารถในการปรับตัวทางด้านที่อยู่อาศัยของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.33) คือ มีการเรียนรู้เพื่อจะอยู่ร่วมกับอาจารย์แม่บ้าน (เสมือนญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง) (ค่าเฉลี่ย = 2.49) ทำความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่หอพัก (ค่าเฉลี่ย = 2.73) โดยมีข้อสังเกตว่าใน 3 อันดับแรก กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับมาก คือ สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมหอพักได้อย่างมีความสุข (ค่าเฉลี่ย = 3.81) สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของหอพักได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.71) และมีการปรับความรู้สึกกับสภาพของหอพัก (สะดวก สบาย และปลอดภัย) (ค่าเฉลี่ย = 3.61) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมหอพักมากกว่าข้ออื่น ๆ (ตาราง 12)

ตาราง 12 ความสามารถในการปรับตัวทางด้านที่อยู่อาศัยของนักศึกษามหาวิทยาลัย
เชียงใหม่

ความสามารถในการปรับตัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมหอพักได้อย่างมีความสุข	3.81	0.80	มาก
2. สามารถปฏิบัติตามกฎ และระเบียบของหอพักได้	3.71	1.17	มาก
3. ปรับความรู้สึกกับสภาพของหอพัก (สะดวกสบาย ปลอดภัย)	3.61	0.81	มาก
4. เรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกับอาจารย์แม่บ้าน (เสมือนญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง)	2.90	1.90	ปานกลาง
5. ทำความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่หอพัก	2.73	0.95	ปานกลาง
รวม	3.33	0.56	ปานกลาง

นอกจากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วีระพันธ์ นักศึกษาชายชั้นปี 3 คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งพักอยู่หอพักชาย 3 ได้เล่าให้ฟังว่า “เมื่อตอนอยู่ปี 2 เทอมแรก Room mate เป็นคนชอบดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ในตอนแรกก็พอทนได้ เพราะสูบบุหรี่และดื่มเหล้าไม่มาก แต่หลังจากนั้นประมาณ 2 เดือน ไม่รู้เพื่อนเป็นอะไร เพราะไม่ค่อยสนิทกันมากนัก และเพื่อก็ไม่ได้เล่าให้ฟัง ยิ่งนานวันก็ดื่มเหล้ามากขึ้น สูบบุหรี่ก็มากขึ้น ทั้งห้องเต็มไปด้วยกลิ่นเหล้าและบุหรี่ ก็พยายามอดทนเอา และพูดกับเขา ที ๆ ให้เขารู้จักห่วงสุขภาพของตัวเอง และการเรียนด้วย และขอให้เห็นใจด้วยที่ต้องให้เพื่อนต้องดมกลิ่นเหล้า กลิ่นบุหรี่ ซึ่งเขาเองไม่ดื่มเหล้าและไม่สูบบุหรี่ เดือนสตืออย่างไรก็ได้ผล เขาไม่ยอมหยุด จะไปบอกอาจารย์ที่ดูแลหอพักก็สงสารเขาจะถูกให้ออกจากหอพัก เขาจะลำบาก เพราะทางบ้านของเขาไม่ค่อยมีเงินเท่าไหนๆ แต่อย่างไรก็ตาม เขาก็ไม่ยอมเปลี่ยนพฤติกรรม วีระพันธ์บอกว่า “ผมก็เข้าใจว่า ก็พยายามเตือนสติเขาแล้ว ด้วยความอดทนและแสดงความเป็นห่วง และพยายามจะปรับตัว

ให้อยู่กับเขาได้ โดยการเปิดพัดลมให้พัดกลิ้งที่ไม่พึงปรารถนาออกจากห้อง พยายามบอกให้เขาห่วงสุขภาพของตัวเอง บอกให้พวกเพื่อน ๆ ช่วยเตือนเขา แต่ก็ไม่สำเร็จ เขายังคงปฏิบัติตัวเช่นเดิม ผมรู้สึกทนไม่ไหว สุขภาพร่างกายก็แย่ เพราะต้องอยู่กับกลิ้งเหล่านี้ บุหรี่ซึ่งไม่ชอบเลย ในที่สุดก็เลยย้ายไปอยู่ห้องอื่น เพราะมีห้องว่างพอดี และเพื่อนร่วมห้องคนใหม่ก็เป็นคนดี ไม่ตีผมเหล่า สูบบุหรี่ จึงอยู่ด้วยกันจนถึงปัจจุบันนี้”

นอกจากนั้น วลัยลักษณ์ “นักศึกษาหญิงปี 3 คณะสังคมศาสตร์ อยู่หอหญิง 9 บอกว่า “ทุกคนที่มาอยู่หอพัก ต้องมีการปรับตัว เพื่อให้ได้อยู่กับ Room mate ซึ่งเป็นคนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ซึ่งบางทีก็ยากมาก” ในตอนแรก วลัยลักษณ์ซึ่งเป็นคนที่ชอบพูดตรง ๆ ชอบอะไรก็บอกว่าชอบ ไม่ชอบก็บอกว่าไม่ชอบ ส่วนเพื่อนร่วมห้องเป็นคนเจียม ๆ บางครั้งก็ไม่พูดไม่จา ทำให้เธอ รู้สึกไม่สบายใจ ไม่รู้ว่าเพื่อนไม่พอใจอะไรหรือไม่ ก็จะพยายามทำตัวไม่ให้เป็นปัญหากับคนอื่น แต่บางครั้งเพื่อนก็โกรธเธอ ซึ่งเธอก็ไม่รู้ว่า โกรธเรื่องอะไร ทำให้สถานการณ์ของห้องพักอยู่แบบไม่ยุ่งเกี่ยวกัน เธอก็พยายามอดทน ก็จะขอให้เพื่อนคนอื่นถามว่า เพื่อนร่วมห้องมีปัญหาอะไร และในที่สุดก็รู้ว่า ที่เพื่อนไม่พอใจและไม่พูดด้วย ก็เพราะวลัยลักษณ์เป็นคนที่ชอบวางของไปเรื่อย ไม่เป็นที่เป็นทาง ทำให้ดูเกะเกตา ซึ่งเพื่อนร่วมห้องเป็นคนเจ้าระเบียบ เมื่อวลัยลักษณ์รู้สาเหตุ ก็พยายามปรับตัวเอง โดยฝึกจัดเก็บของให้เรียบร้อย และในขณะที่เดียวกัน เธอก็ขอให้เพื่อนมีอะไรก็พูดตรง ๆ กับเธอได้เลย ไม่ต้องเกรงใจ และถ้ามีอะไรไม่เข้าใจกัน ก็ให้พยายามทำความเข้าใจกัน เพื่อจะได้อยู่กันอย่างมีความสุข ซึ่งเพื่อนของเธอก็เห็นดีด้วย และทั้งสองก็พยายามปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งก็ต้องใช้เวลาเป็นเดือน ทุกอย่างก็เข้าที่ ในที่สุด ทั้งสองก็กลายเป็นเพื่อนสนิทกัน คอยช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันเมื่อยามเจ็บป่วย และสามารถปรึกษาหารือเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ทั้งธีระพันธ์และวลัยลักษณ์มีความสามารถในการปรับตัวทางด้านที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี

4. ความสามารถในการปรับตัวทางด้านการเดินทางของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า ใน 2 อันดับแรก กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับมาก คือ เปลี่ยนความคิดว่า การเดินทางจะคล่องตัวได้ อาจจะไม่จำเป็นต้องมีรถส่วนตัวเหมือนที่เคยทำที่บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.82) และสามารถใช้เส้นทางคมนาคมภายในมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 3.56) ส่วน 2 อันดับรองลงมา กลุ่ม

ตัวอย่างมีความสามารถปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง คือ สามารถตามกฎระเบียบการจราจรของมหาวิทยาลัย (ค่าเฉลี่ย = 3.36) และปรับความรู้สึกกับการต้องมีบัตรอนุญาตให้รถผ่านเข้า – ออกมหาวิทยาลัย (ค่าเฉลี่ย = 2.52) และข้อสุดท้าย กลุ่มตัวอย่างมีการปรับตัวอยู่ในระดับน้อย คือ พยายามใช้รถบริการรับ – ส่ง ดังนี้ ก็เนื่องมาจากนักศึกษาส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาที่บ่อยครั้งรถสองแถวซึ่งเป็นรถบริการรับ - ส่ง ภายในมหาวิทยาลัย ไม่ยอมไปส่งตามที่ต้องการ ส่วนรถรางก็ต้องวิ่งตามเส้นทางทำให้ช้าไม่ทันตามความต้องการ แต่โดยภาพรวมแล้วนักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวทางด้านการจราจรอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.14) (ตาราง 13)

ตาราง 13 ความสามารถในการปรับตัวทางด้านการเดินทางของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความสามารถในการปรับตัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. เปลี่ยนความคิดว่า การเดินทางจะคล่องตัวได้ อาจจะไม่จำเป็นต้องมีรถส่วนตัวเหมือนที่เคย ทำที่บ้าน	3.82	1.12	มาก
2. สามารถใช้เส้นทางคมนาคมภายในมหาวิทยาลัย ได้เป็นอย่างดี	3.56	0.98	มาก
3. สามารถปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ การจราจรของ มหาวิทยาลัย	3.36	0.92	ปานกลาง
4.ปรับความรู้สึกกับการต้องมีบัตรอนุญาตให้รถผ่าน เข้า-ออก มหาวิทยาลัย	2.52	1.28	ปานกลาง
5. พยายามใช้รถบริการรับ-ส่ง	2.44	1.04	น้อย
รวม	3.14	0.49	ปานกลาง

นอกจากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเดินทาง ซึ่งอริษพร นักศึกษาหญิง ชั้นปี 2 คณะมนุษยศาสตร์ เล่าให้ฟังว่า “เนื่องจากทางบ้านมีรายได้ปานกลาง ในระยะแรกที่มาเรียนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถ้าไปเรียนใกล้หอพักก็จะเดินทางไป แต่ถ้าไกลก็จะนั่งรถแดง แต่ส่วนใหญ่ต้องเดินทางไกล จะใช้เดินก็ไม่ทันเรียน ส่วนรถแดงก็มีไม่ค่อยพอให้บริการ และบาทที่ก็ไม่ไปตามที่ต้องการ รถรางก็ช้ามาก เธอจึงขอคุณแม่ซื้อรถจักรยานยนต์ ซึ่งช่วยทำให้การเดินทางของเธอสะดวกขึ้น ไปเรียนได้ทันเวลา” ส่วนวลัยลักษณ์เล่าว่า “เธอไม่มีรถใช้ส่วนตัวตลอดเวลา จะใช้ความสนิทสนมกับเพื่อนในหอพัก และขออาศัยติดรถไปเรียนด้วย แต่วันไหนที่เพื่อนไม่ไปเรียน ก็จะใช้วิธียื่นที่หน้าหอ แล้วขออาศัยใครก็ได้ ที่จะไปเรียนที่คณะเดียวกัน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง ซึ่งก็มักจะไม่ค่อยถูกปฏิเสธ เธอบอกว่า ช่วยทำให้ประหยัดไปได้ตั้งมาก ไม่ต้องเสียค่าน้ำมันรถ แล้วยังมีคนให้บริการถึงที่อีกด้วย แต่เธอต้องมีการฝึกตัวเอง ให้มีความสามารถในการพูดและหยุดรถที่ผ่านมายอมรับเธอไปด้วยกัน โดยที่ในตอนแรก เธอบอกว่า ต้องพยายาม ทำใจให้กล้า ไม่อาย เรียนรู้ที่จะดูท่าทีว่าเขาจะยอมให้ไปด้วยหรือไม่ ซึ่งเธอก็ไม่ได้บอกมือขอไปเรื่อย และจะต้องพูดจาสุภาพให้เขาเห็นใจ รับไปด้วย เธอบอกว่า กว่าจะมาถึงจุดนี้ได้ ก็ต้องใช้เวลาในการปรับตัวเองเป็นเดือน ซึ่งโดยปกติเธอจะไม่ค่อยชอบรบกวนใครอยู่แล้ว” เช่นกรณีเดินทางไปเรียน เธอจะจำเป็นต้องประพฤติเช่นนี้ เพราะ ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก และรู้จักคนมากขึ้นด้วย

ดังนั้น จะเห็นว่า ทั้งอริษพร และวลัยลักษณ์ มีความสามารถในการปรับตัวทางด้านการเดินทางได้เป็นอย่างดี

5. ความสามารถในการปรับตัวทางด้านสุขภาพของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านสุขภาพโดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถปรับตัวได้อยู่ในระดับมากมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.70) คือ เห็นด้วยกับคำว่า “กีฬา กีฬา เป็นยาวิเศษ ” (ค่าเฉลี่ย = 4.11) เห็นด้วยที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีการประกันสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย = 3.90) มีการดูแลรักษาสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้นเสมอ (ค่าเฉลี่ย = 3.80) และนักศึกษามีความสามารถปรับตัวได้อยู่ในระดับปานกลาง คือ เมื่อมีปัญหาสุขภาพจะไปพบแพทย์ทันที (ค่าเฉลี่ย = 3.16) โดยมีการออกกำลังกายอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย = 3.55) (ตาราง 14)

ตาราง 14 ความสามารถในการปรับตัวทางด้านสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความสามารถในการปรับตัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. เห็นด้วยกับคำว่า “กีฬา กีฬา เป็นยาวิเศษ”	4.11	0.89	มาก
2. เห็นด้วยที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีการประกันสุขภาพ	3.90	0.87	มาก
3. มีการดูแลรักษาสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้นเสมอ	3.80	0.87	มาก
4. มีการออกกำลังกายอยู่เสมอ	3.55	1.19	มาก
5. เมื่อมีปัญหาสุขภาพ จะไปพบแพทย์ทันที	3.16	0.93	ปานกลาง
รวม	3.70	0.53	มาก

นอกจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ อธิษพร นักศึกษาหญิง ชั้นปี 2 คณะมนุษยศาสตร์ อยู่หอ

หญิง 5 เล่าให้ฟังว่า ตอนมาอยู่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใหม่ ๆ เธอไม่ค่อยออกกำลังกาย เพราะไม่มีเพื่อนที่ชอบออกกำลังกาย แต่พออยู่ปี 2 เธอย้ายไปอยู่หอหญิง 9 ที่หอนี้มีรุ่นพี่ที่สนิทกันมาก และบริเวณใกล้ ๆ หอพักก็มีสนามกีฬาหลายสนาม เดินทางไปได้สะดวก เธอจึงเริ่มไปออกกำลังกายกับรุ่นพี่ที่หอที่สนามกีฬาในร่มของมหาวิทยาลัย เธอบอกว่า ก่อนหน้านี้เธอไม่ได้ออกกำลังกาย ก็เพราะไม่มีเพื่อนไปด้วย จนมาพบรุ่นพี่ที่อยู่หอเดียวกัน และชอบออกกำลังกาย ก็เลยชักชวนกันไปออกกำลังกายด้วยกัน เหตุที่เธอเห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย ก็เนื่องมาจาก การได้ออกกำลังกายช่วยให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงและสุขภาพจิตก็จะดี เธอมีการเรียนรู้ว่า หากเจ็บป่วยไม่สบาย จะไปหาหมอที่ไหนดี และเรียนรู้เส้นทางที่จะไปโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และการให้บริการแก่ตน

เธอจะดูแลสุขภาพตนเองเป็นอย่างดี ทำให้เธอไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องสุขภาพ นอกจากนั้น เธอยังได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนหากเจ็บป่วยควรจะไปที่ไหนดี จะไปอย่างไร ใครจะช่วยเหลือดูแลได้บ้าง ดังนั้น นับได้ว่า เธอมีความสามารถในการปรับตัวด้านสุขภาพได้เป็นอย่างดี

6. ความสามารถในการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รุ่นพี่

รุ่นน้องและอาจารย์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้องและอาจารย์ได้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.33) ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว ผู้วิจัยพิจารณาในมิติการสื่อสารเป็นสำคัญ คือ ให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมที่รุ่นพี่จัดขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.46) ให้ความร่วมมือช่วยเหลือรุ่นน้องอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย = 3.30) จัดสรรเวลาเพื่อพบกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ (ค่าเฉลี่ย = 2.28) และนักศึกษาสามารถถามวิชาที่เรียนแล้ว ไม่เข้าใจจากอาจารย์ผู้สอน (ค่าเฉลี่ย = 2.99) โดยมีข้อสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถปรับตัวได้อยู่ในระดับมาก คือ สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับเพื่อน ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.63) แสดงว่า นักศึกษามีความสามารถปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ดีกว่าความสัมพันธ์กับรุ่นพี่และอาจารย์ (ตาราง 15)

ตาราง 15 ความสามารถในการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และ อาจารย์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความสามารถในการปรับตัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับเพื่อน ๆ ได้	3.63	0.90	มาก
2. ให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมที่รุ่นพี่จัดขึ้น	3.46	0.84	ปานกลาง
3. ให้ความร่วมมือช่วยเหลือรุ่นน้องอยู่เสมอ	3.30	0.88	ปานกลาง
4. จัดสรรเวลาเพื่อพบกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอ คำแนะนำ	3.28	0.90	ปานกลาง
5. สามารถถามวิชาที่เรียนแล้วไม่เข้าใจจากอาจารย์ ผู้สอน	2.99	0.90	ปานกลาง
รวม	3.33	0.56	ปานกลาง

นอกจากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยยัง ได้ศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วีระพันธ์ นักศึกษาชายชั้นปี 3 คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งเล่าว่า “ผมมีการจับกลุ่มเพื่อน ๆ เพื่อช่วยเหลือซึ่งพากันได้ต่อไป และกับเพื่อนผมไม่มีปัญหาอะไร ส่วนใหญ่ก็สามารถปรับตัวเข้ากันได้ดี”

อริษพร นักศึกษาหญิงชั้นปี 2 คณะมนุษยศาสตร์ เล่าให้ฟังว่า “เธอมีเพื่อนพอสมควร แต่ส่วนใหญ่จะเป็นรุ่นพี่มาเรียนปริญญาโท เธอสามารถปรับตัวให้เข้ากับรุ่นพี่ได้เป็นอย่างดี และ Room mate ก็เป็นรุ่นพี่ ที่ให้การดูแลและปรึกษาหรือเรื่องต่าง ๆ ได้”

ส่วนวลัยลักษณ์ นักศึกษาหญิงชั้นปี 3 คณะสังคมศาสตร์ เล่าว่า “เธอสนิทสนมและแคร่ความรู้สึกของเพื่อนมาก และเพื่อนที่เกี่ยวกับคือกลุ่มเพื่อนเรียนนั่นเอง बातที่ก็มีการไม่เข้าใจกัน เธอก็จะขอพูดด้วยตรง ๆ เพื่อปรับความเข้าใจกันให้เร็วที่สุด ทำให้ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันกลับเหมือนเดิม เธอจึงมีเพื่อนรักหลายคน”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า อธิษพร ชีระพันธ์ และวัลย์ลักษณ์ มีความสามารถในการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และอาจารย์

ส่วนวีระ นักศึกษาชายชั้นปี 4 คณะวิศวกรรมศาสตร์ เล่าให้ฟังว่า “ผมสนิทกับอาจารย์ที่ปรึกษา มาก เพราะคอยดูแลเอาใจใส่ผมเป็นอย่างดี ตั้งแต่อยู่ปี 1 แล้ว เมื่อผมมีปัญหาด้านการเรียนก็จะไปปรึกษาขอคำแนะนำจากท่านเสมอ ท่านก็ช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา ส่วนรุ่นน้อง ผมก็มีนักศึกษารุ่นน้องที่ชอบมาขอคำปรึกษา ช่วยเหลือจากผม โดยเฉพาะน้อง ๆ ที่อยู่ค่ายอาสาพัฒนา เมื่อมีปัญหาการเรียน หรือเงินไม่พอใช้ ก็จะขอคำแนะนำและผมก็จะให้ยืมเงินได้ แต่ต้องเป็นคนที่มีความจำเป็นจริง ๆ ไม่ใช่เอาไปใช้สุรุ่ยสุร่าย และเมื่อผมต้องการความช่วยเหลือจากน้อง ๆ ก็จะได้รับตอบเป็นอย่างดี”

จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และอาจารย์ได้เป็นอย่างดี

6. ความสามารถในการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.39) คือ ถ้ามีแฟนจะบอกให้ครอบครัวรับรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.48) เรียนรู้การแก้ปัญหา เมื่ออยู่ในภาวะ “อกหัก” (ค่าเฉลี่ย = 2.94) อาศัยภาวะการมีเพื่อนต่างเพศ เพื่อช่วยทำให้รู้สึกมั่นใจมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 2.85) โดยมีข้อสังเกต คือ 2 อันดับแรก กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการปรับตัวได้อยู่ในระดับมาก คือ การเรียนรู้ว่าระหว่างที่เป็นแฟนกันยังไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศ (ค่าเฉลี่ย = 4.04) และเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับแฟนจะปรึกษากับเพื่อนก่อน (ค่าเฉลี่ย = 3.63) แสดงว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมไทย ซึ่งยังไม่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน (ตาราง 16)

ตาราง 16 ความสามารถในการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความสามารถในการปรับตัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. เรียนรู้วาระหว่างที่เป็นแฟนกันยังไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศ	4.04	1.08	มาก
2. เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับแฟนจะปรึกษากับเพื่อนก่อน	3.63	0.99	มาก
3. ถ้ามีแฟนจะบอกให้ครอบครัวรับรู้	3.48	1.06	ปานกลาง
4. เรียนรู้การแก้ปัญหาเมื่ออยู่ในภาวะ "อกหัก"	2.94	1.05	ปานกลาง
5. อาศัยภาวะการมีเพื่อนต่างเพศ เพื่อช่วยทำให้รู้สึกมันใจมากขึ้น	2.85	0.94	ปานกลาง
รวม	3.39	0.55	ปานกลาง

นอกจากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ โดยได้ทำการสัมภาษณ์ วีระ นักศึกษาชาย ชั้นปี 4 ได้เล่าให้ฟังว่า “ผมมีเพื่อนหญิงที่นับได้ว่าเป็นแฟนแล้ว เรียนอยู่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ด้วยกัน เราคบกันอย่างเปิดเผยมาได้ 2 ปีแล้ว เพื่อนของผมทุกคนรู้จักเธอดี รวมทั้งครอบครัวของเราทั้งสองด้วย คุณพ่อ คุณแม่ ก็ไม่ว่าอะไร ท่านให้อิสระผมที่คบใครก็ได้ ขอให้เป็นคนดีในสายตาของคนทั่วไป การมีแฟนรู้สึกทำให้ชีวิตมีรสชาติ ก็มีการทะเลาะกันบ้าง ตีกันบ้าง เวลามีปัญหาเกี่ยวกับแฟน ผมก็จะปรึกษาคุณแม่หรือไม่ก็เพื่อนผู้หญิง เพราะคิดว่าน่าจะเข้าใจกันได้ดีกว่าคุณพ่อและเพื่อนผู้ชาย อย่างไรก็ตาม ก็ไม่เคยโกรธกันนานหรือรุนแรงถึงกับตัดความสัมพันธ์กัน ทุกวันนี้ก็คบเธอคนเดียวเป็นแฟน การมีแฟนทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เพราะต้องพาเขาไปเที่ยว ไปกินอาหารกัน แต่ก็มีความสุข เพราะเราไม่ใช้จ่ายจนฟุ่มเฟือย ส่วนเรื่องเพศสัมพันธ์ก็จะพยายามให้อยู่กรอบประเพณีของไทย จะไม่ทำอะไรเกินเลยจนเสียหายแก่ผู้หญิง เพราะผมรักเขาจริง ๆ แฟนผมก็เป็นคนดี สุขภาพ

เรียบง่าย แต่จะค่อนข้างซีหึ่ง เมื่อมีอะไรไม่เข้าใจกัน ผมจะเป็นคนพยายามทำความเข้าใจ ซึ่งเธอก็เป็นคนที่มีความอดทนสูง จึงทำให้ความสัมพันธ์ของเรายังคงดีต่อกัน และคิดว่าคงจะตลอดไป”

จากกรณีของวีระ จะเห็นว่า เขามีความสามารถในการปรับตัวทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ชั้นปี คณะ ภูมิสำเนา การสอบเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถานภาพทางครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดา และระดับการศึกษาของมารดา ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จึงขอเสนอในผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรด้านเพศกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาชาย และนักศึกษาหญิง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาหญิง มีค่าเฉลี่ย = 3.414 มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่านักศึกษาชาย มีค่าเฉลี่ย = 3.246 (ตาราง 17)

ตาราง 17 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t
ชาย	138	3.246	0.316	5.12 *
หญิง	207	3.414	0.285	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0 .05

2. ตัวแปรด้านชั้นปี กับ ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษา ระหว่างชั้นปีที่แตกต่างกัน (ชั้นปี 1 - 4) เมื่อทำการทดสอบแล้วพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า นักศึกษาแต่ละชั้นปีมีความสามารถในการปรับตัวไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปี 1 มีค่าเฉลี่ย = 3.404 นักศึกษาชั้นปี 2 มีค่าเฉลี่ย = 3.363 นักศึกษาชั้นปี 3 มีค่าเฉลี่ย = 3.2835 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 3.323 (ตาราง 18)

ตาราง 18 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
ปี 1	95	3.404	0.335
ปี 2	92	3.363	0.300
ปี 3	83	3.283	0.307
ปี 4	75	3.324	0.274
รวม	345	3.347	0.309

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	0.712	0.237	2.527
ภายในกลุ่ม	341	32.045	0.009	
รวม	344	32.757		

3. ตัวแปรด้านคณะกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่อยู่คณะต่างกัน จะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกันเป็นรายคู่ ได้ผลดังตาราง โดยนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์มีค่าเฉลี่ย = 3.462 นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์มีค่าเฉลี่ย = 3.439 นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีค่าเฉลี่ย = 3.439 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีค่าเฉลี่ย = 3.404 นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ย = 3.329 นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์มีค่าเฉลี่ย = 3.326 นักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์มีค่าเฉลี่ย 3.307 นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์มีค่าเฉลี่ย = 3.304 นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์มีค่าเฉลี่ย = 3.302 นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์มีค่าเฉลี่ย = 3.262 และนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตรมีค่าเฉลี่ย = 3.245 (ตาราง 19)

ตาราง 19 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างคณะ

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	10	1.875	0.187	2.028 *
ภายในกลุ่ม	334	30.883		
รวม	344	32.757		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความสามารรถในการปรับตัวของนักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกัน

คณะ	ค่าเฉลี่ย										
	คณะ เกษตรฯ	คณะวิทยา ศาสตร์	คณะ ศึกษาศาสตร์	คณะ วิศวกรรมฯ	คณะ สัตวแพทยฯ	คณะ อุตสาหกรรมฯ	คณะ บริหารฯ	คณะ มนุษยฯ	คณะ วิจิตรฯ	คณะ ศึกษาศาสตร์	คณะ เศรษฐฯ
ค่าเฉลี่ย	3.304	3.299	3.262	3.439	3.245	3.438	3.462	3.307	3.404	3.326	3.302
คณะเกษตรศาสตร์	3.304	0.004	0.042	0.136	0.0582	0.134	0.159 *	0.002	0.100	0.022	0.001
คณะวิทยาศาสตร์	3.329	-	0.037	0.141	0.053	0.139	0.164 *	0.007	0.105	0.027	0.003
คณะวิศวกรรมศาสตร์	3.262	0.042	0.037	0.180 *	0.164	0.176 *	0.201 *	0.045	0.142	0.064	0.040
คณะสัตวแพทยศาสตร์	3.439	0.136	0.141	0.178 *	0.194 *	0.001	0.023	0.133	0.035	0.114	0.138
คณะอุตสาหกรรมเกษตร	3.245	0.058	0.016	0.194	-	0.192 *	0.217 *	0.061	0.159 *	0.080	0.056
คณะบริหารธุรกิจ	3.438	0.134	0.139	0.176 *	0.001	0.192 *	0.025	0.131	0.034	0.112	0.136
คณะมนุษยศาสตร์	3.462	0.159 *	0.164 *	0.201 *	0.023	0.025	-	0.156	0.058	0.137	0.160 *
คณะวิจิตรศิลป์	3.307	0.002	0.007	0.045	0.133	0.31	0.156	-	0.097	0.019	0.004
คณะศึกษาศาสตร์	3.404	0.100	0.105	0.142	0.035	0.034	0.058	0.097	-	0.078	0.102
คณะเศรษฐศาสตร์	3.326	0.022	0.027	0.064	0.114	0.112	0.137	0.019	0.078	-	0.024
คณะสังคมศาสตร์	3.302	0.001	0.003	0.004	0.137	0.056	0.160 *	0.004	0.102	0.024	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เรียนอยู่คณะต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ

- นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกับนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ คือ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์มีความสามารถปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์

- นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์มีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกับนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ คือ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์

- นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์มีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกับนักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ คือ นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์

- นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์มีความสามารถแตกต่างกับนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร คือ นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร

- นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตรมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร

- นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกับนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ คือ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักศึกษาคณะสังคมศาสตร์

ส่วนคณะอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน โดยมีข้อสังเกต คือ นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมแตกต่างกับคณะอื่น ๆ ยกเว้น นักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ และนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ ที่มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกันคณะอื่น ๆ (ตาราง 19)

4. ตัวแปรด้านภูมิลำเนาเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันมีความสามารถในการปรับตัวได้เท่ากัน โดยนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือมีค่าเฉลี่ย = 3.425 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลางมีค่าเฉลี่ย = 3.356 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันตก มีค่าเฉลี่ย = 3.351 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย = 3.346 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกมีค่าเฉลี่ย = 3.250 และนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันตกมีค่าเฉลี่ย = 3.224 (ตาราง 21)

ตาราง 21 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
ภาคเหนือ	241	3.425	0.308
ภาคกลาง	55	3.356	0.332
ภาคตะวันตก	18	3.351	0.350
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16	3.346	0.424
ภาคตะวันออก	18	3.250	0.297
ภาคใต้	5	3.224	0.267
รวม	345	3.347	0.309

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	0.272	0.054	0.568
ภายในกลุ่ม	339	32.485	0.196	
รวม	344	32.757		

5. ตัวแปรด้านวิธีการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาที่สอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยวิธีรับตรง (โควต้า) และนักศึกษาที่สอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยวิธีทบวงมหาวิทยาลัยจัดสอบ (ส่วนกลาง) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า นักศึกษาที่สอบเข้าโดยวิธีรับตรง (โควต้า) มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักศึกษาที่สอบเข้าโดยวิธีทบวงมหาวิทยาลัยจัดสอบ (ส่วนกลาง) (ตาราง 22)

ตาราง 22 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างวิธีการสอบเข้าศึกษาต่อ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิธีการสอบเข้ามหาวิทยาลัย	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t
วิธีรับตรง (โควต้า)	168	3.382	0.304	2.08 *
วิธีทบวงมหาวิทยาลัยจัดสอบ (ส่วนกลาง)	177	3.313	0.310	
รวม	345	3.347	0.314	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ตัวแปรด้านสถานภาพทางครอบครัวกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีบิดา มารดา มีชีวิตอยู่และอยู่ด้วยกันมีค่าเฉลี่ย = 3.392 นักศึกษาที่มีบิดา มารดา มีชีวิตอยู่และแยกกันอยู่มี ค่าเฉลี่ย = 3.365 นักศึกษาที่มีมารดายังมีชีวิตอยู่เพียง

คนเดียวมีค่าเฉลี่ย = 3.341 นักศึกษาที่มีบิดามีชีวิตอยู่เพียงคนเดียวมีค่าเฉลี่ย = 3.250 และนักศึกษาที่มีบิดา มารดา ถึงแก่กรรมทั้งคู่มี ค่าเฉลี่ย = 2.824 (ตาราง 23)

ตาราง 23 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างสถานภาพทางครอบครัว

สถานภาพทางครอบครัว	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
บิดา มารดา มีชีวิตอยู่และอยู่ด้วยกัน	258	3.392	0.343
บิดา มารดา มีชีวิตอยู่และแยกกันอยู่	35	3.365	0.235
มารดายังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว	45	3.341	0.312
บิดายังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว	8	3.250	0.216
บิดา มารดา ถึงแก่กรรมทั้งคู่	1	2.824	-
รวม	345	3.347	0.309

แหล่งแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	0.460	0.115	1.211
ภายในกลุ่ม	340	32.297	0.095	
รวม	344	32.757		

7. ตัวแปรด้านอาชีพของผู้ปกครองกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

จากผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักศึกษามีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน คือ

สามารถปรับตัวได้อยู่ในระดับปานกลาง - มาก โดยนักศึกษาที่มีผู้ปกครองเป็นข้าราชการมีค่าเฉลี่ย = 3.363 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองทำงานรัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ย = 3.360 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองเป็นเกษตรกรมีค่าเฉลี่ย = 3.358 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองเป็นลูกจ้างเอกชนมีค่าเฉลี่ย = 3.350 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบธุรกิจส่วนตัวมีค่าเฉลี่ย = 3.341 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ย = 3.331 และนักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีค่าเฉลี่ย = 3.225 (ตาราง 24)

ตาราง 24 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
รับราชการ	31	3.363	0.300
รัฐวิสาหกิจ	74	3.360	0.336
เกษตรกร	73	3.358	0.315
ลูกจ้างเอกชน	123	3.350	0.299
ธุรกิจส่วนตัว	5	3.341	0.325
ค้าขาย	19	3.331	0.279
รับจ้างทั่วไป	20	3.225	0.286
รวม	345	3.347	0.309

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	0.334	0.056	0.580
ภายในกลุ่ม	338	32.424	0.096	
รวม	344	32.757		

8. ตัวแปรด้านรายได้ของผู้ปกครองกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

จากผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่างกันมีความสามารถปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ย = 3.399 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ย = 3.354 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ย = 3.342 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ย = 3.324 และนักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ย = 3.311 (ตาราง 25)

ตาราง 25 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างรายได้ของผู้ปกครอง

รายได้ของผู้ปกครอง/เดือน	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
มากกว่า 20,000 บาท/เดือน	59	3.399	0.309
15,001 – 20,000 บาท/เดือน	92	3.354	0.302
10,001 – 15,000 บาท/เดือน	76	3.342	0.316
5,001 – 10,000 บาท/เดือน	64	3.324	0.352
น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน	54	3.311	0.253
รวม	345	3.347	0.309

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	7	0.267	0.067	0.699
ภายในกลุ่ม	340	32.490	0.09	
รวม	344	32.757		

9. ตัวแปรด้านระดับการศึกษาของบิดากับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีบิดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักศึกษาที่มีบิดามีระดับการศึกษาต่างก็มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีบิดามีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ย = 3.417 นักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ย = 3.413 นักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษาระดับ ปวช./ปวส. มีค่าเฉลี่ย = 3.358 นักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ย = 3.357 และ นักศึกษาที่บิดาไม่ได้เรียนหนังสือมีค่าเฉลี่ย = 3.292 (ตาราง 26)

ตาราง 26 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างระดับการศึกษาของ บิดา

ระดับการศึกษาของบิดา	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
สูงกว่าปริญญาตรี	6	3.417	0.310
ปริญญาตรี	22	3.413	0.339
ปวช./ปวส.	107	3.357	0.358
มัธยมศึกษา	115	3.357	0.307
ประถมศึกษา	62	3.310	0.334
ไม่ได้เรียนหนังสือ	33	3.292	0.244
รวม	345	3.347	0.309

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	0.328	0.066	0.685
ภายในกลุ่ม	339	32.430	0.096	
รวม	344	32.757		

10. ตัวแปรด้านระดับการศึกษาของมารดาเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวทางสังคม

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีมารดามีระดับการศึกษาต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาพรวมแล้วนักศึกษาที่มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีมารดามีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมี ค่าเฉลี่ย = 3.390 นักศึกษาที่มีมารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย = 3.348 นักศึกษาที่มีมารดามีการศึกษาระดับปวช./ปวส. มีค่าเฉลี่ย = 3.343

นักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ย = 3.338 นักศึกษาที่มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษามีค่าเฉลี่ย = 3.306 และนักศึกษาที่มีมารดาไม่ได้เรียนหนังสือมีค่าเฉลี่ย = 3.259 (ตาราง 27)

ตาราง 27 เปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางสังคมระหว่างระดับการศึกษาของมารดา

ระดับการศึกษาของบิดา	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.390	0.188
ปริญญาตรี	15	3.348	0.303
ปวช./ปวส.	46	3.343	0.262
มัธยมศึกษา	162	3.338	0.188
ประถมศึกษา	88	3.306	0.365
ไม่ได้เรียนหนังสือ	22	3.259	0.322
รวม	345	3.347	0.309

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	0.408	0.081	0.853
ภายในกลุ่ม	339	32.350	0.09	
รวม	344	32.757		